

6

Sistematika i taksonomija
Takson vs. taksonomska kategorija
Pojam vrste
Lineova binarna nomenklatura
Prokariotske i eukariotske alge
Carstvo gljiva
Razdrio lišajeva

klasifikacija

sistematika

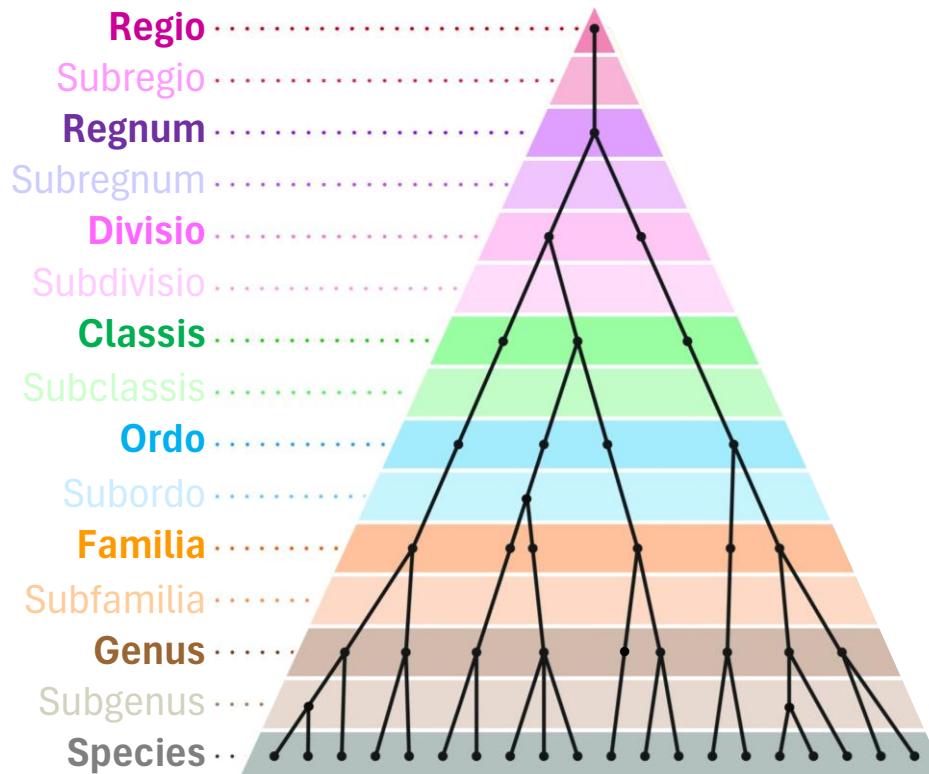

taksonomija

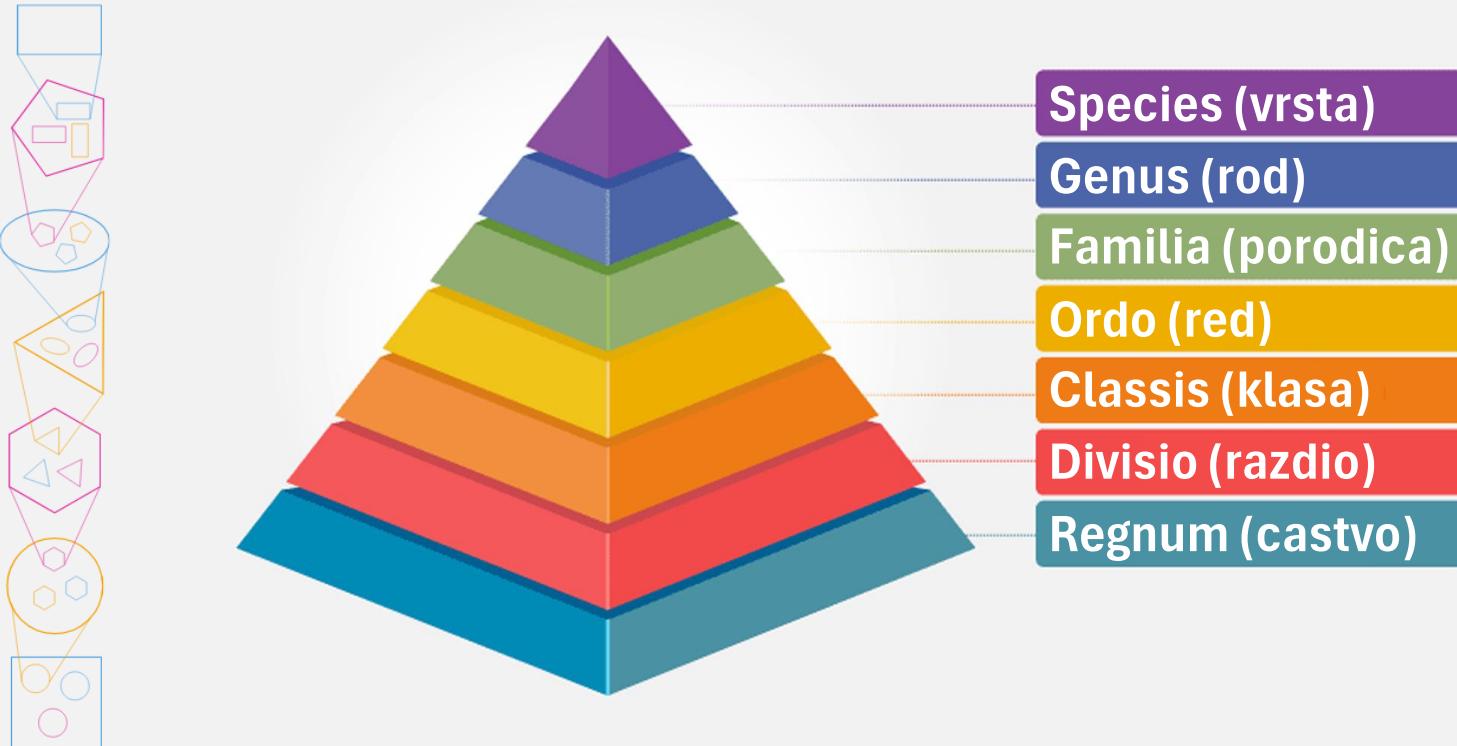

nomenklatura

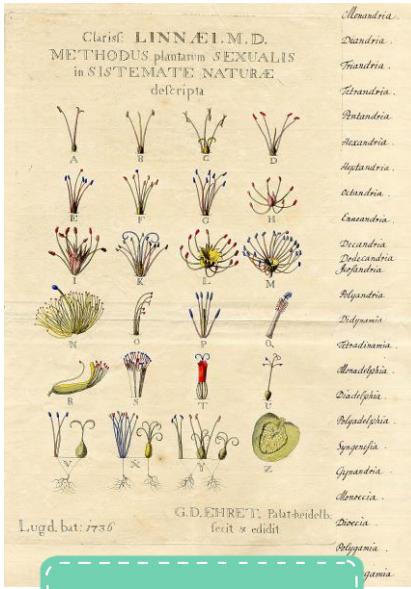
Takson vs. taksonomska kategorija

Osnovne taksonomske kategorije

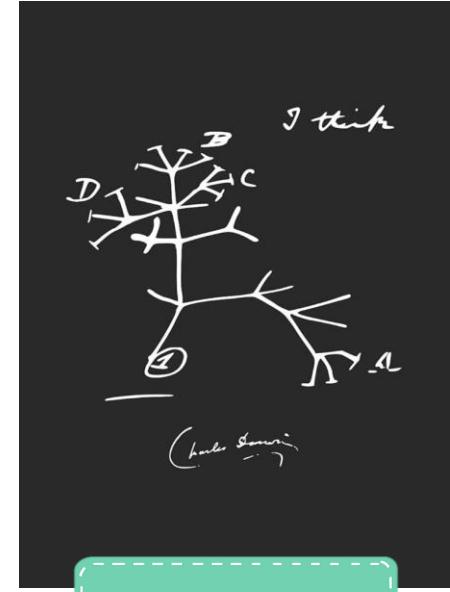
Sistemi klasifikacije

vještački

prirodni

filogenetski

Vještački sistemi se koriste u farmakognoziji

Šta je vrsta?

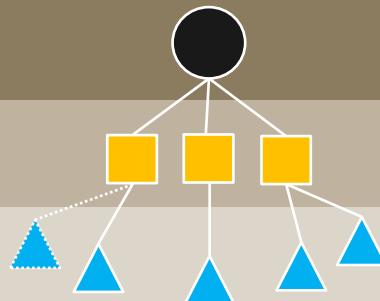
Pripadnost vrste

Monotipski takson

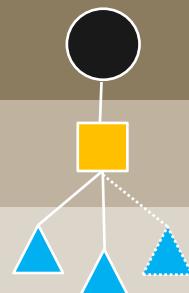
politipska porodica

(više od 1 roda, više vrsta)

monotipska porodica

(1 rod, 1 ili više vrsta)

monospecijska porodica

(1 rod, 1 vrsta)

Porodica

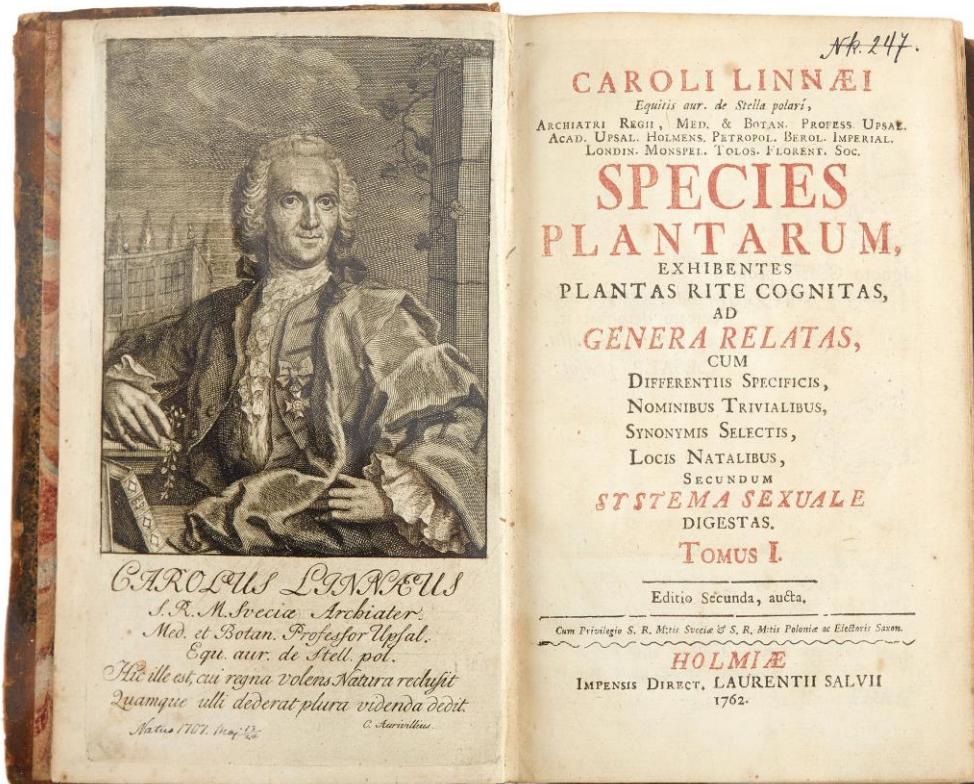
Rod

Vrsta

politipski rod
(više od 1 vrste)

monotipski rod
(1 vrsta)

Lineova binarna nomenklatura

Polinomijalna terminologija

*Physalis annua ramosissima,
ramis angulosis glabris,
foliis dentato-serratis*

Physalis angulata

Ime roda i epitet vrste zajedno obrazuju binom

Komponovanje naučnih imena

Aster

Equisetum

Nomenklturni tip

Cupressus

Poa

Homonimi i sinonimi

Vicia gigantea Hook.
(1831)

Vicia gigantea Bunge
non Hook.
(1835)

Vicia nigricans subsp. *gigantea*
(Hook.) Lassett & Gunn
(1980)

Vicia ramosissima Franch.
(1890)

Nastavci za kategorije

Regnum

Plantae

Divisio

Magnoliophyta

Classis

Magnoliopsida

Ordo

Magnoliales

Familia

Magnoliaceae

Genus

Magnolia

Species

Magnolia grandiflora L.

Mjesto biljaka u savremenim sistemima klasifikacije

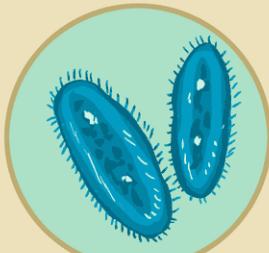
Animalia

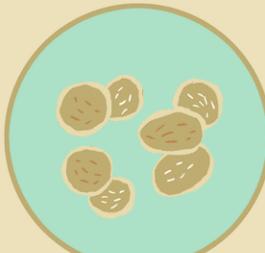
Plantae

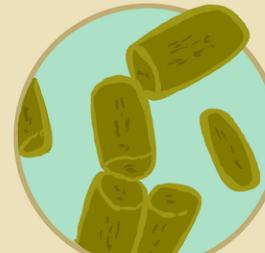
Fungi

Protista

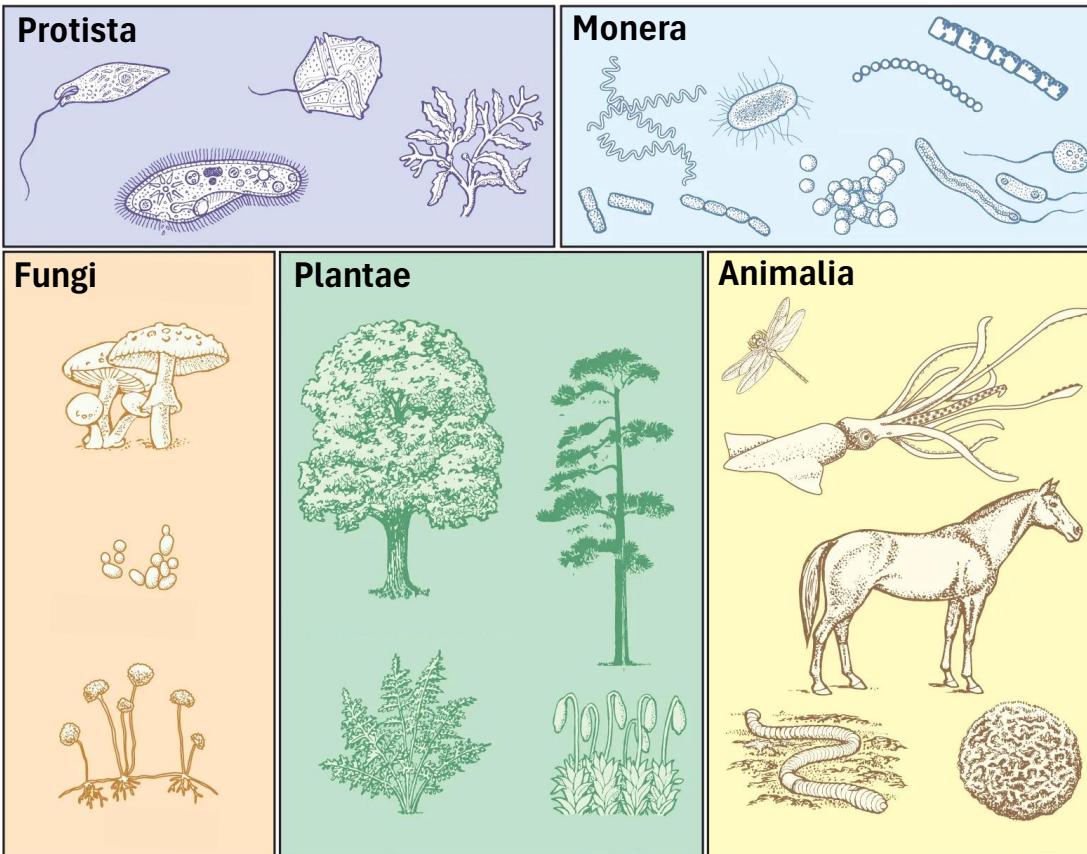

Eubacteria

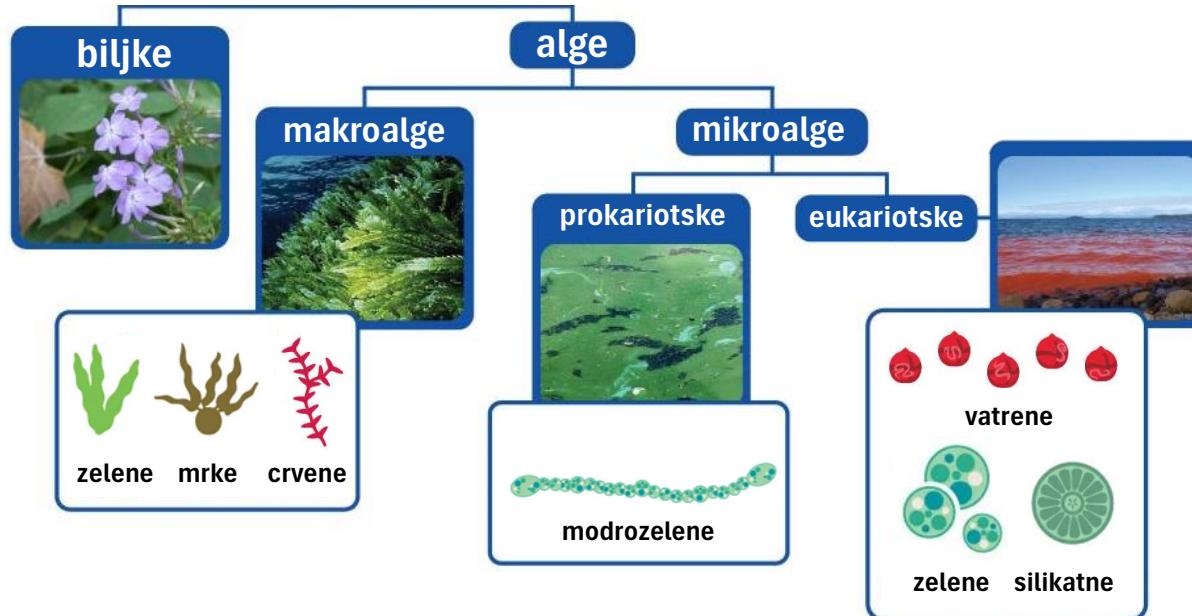

Archaeabacteria

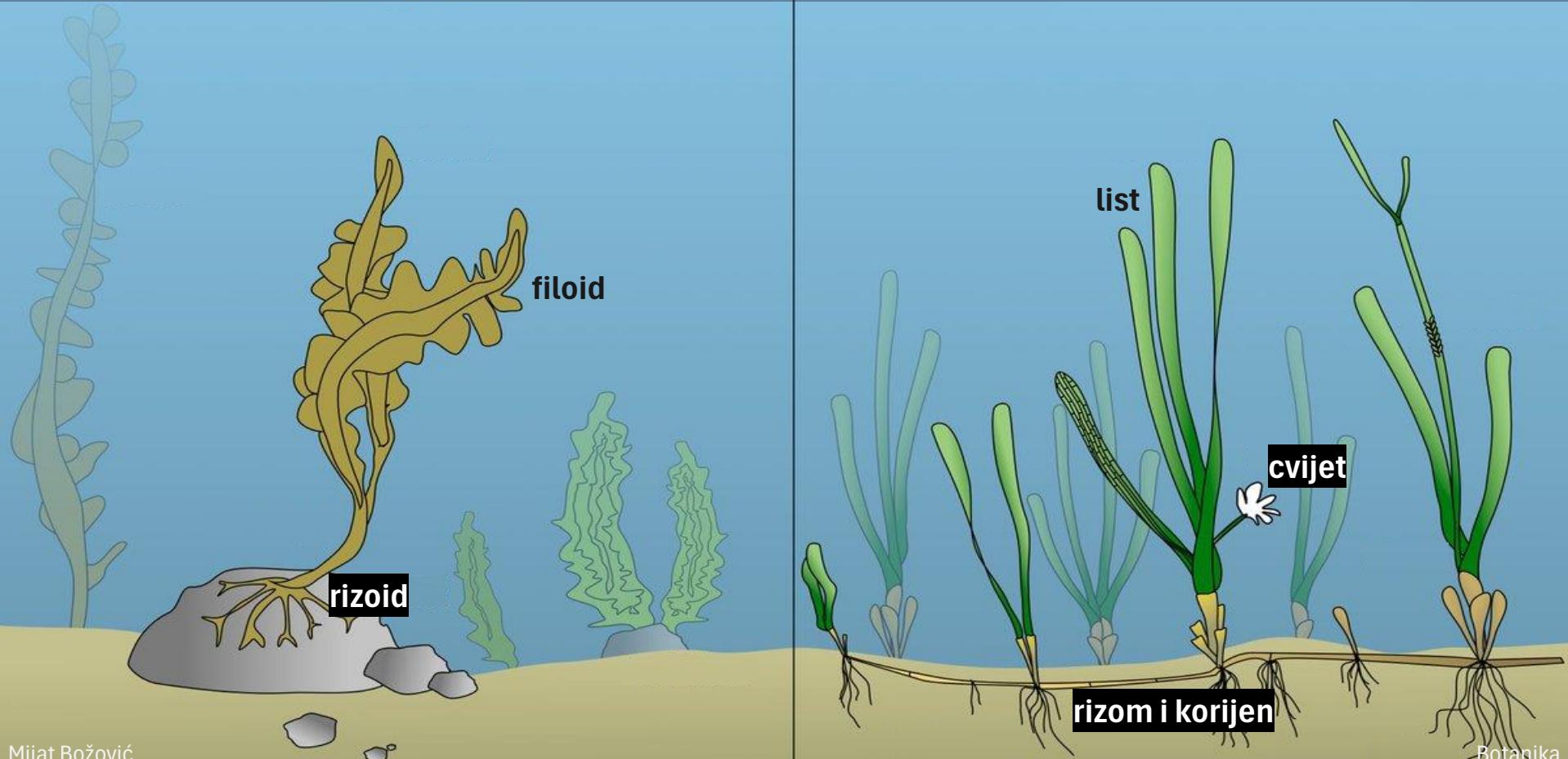
Whittaker-ovih pet carstava

Fotosintetički organizmi

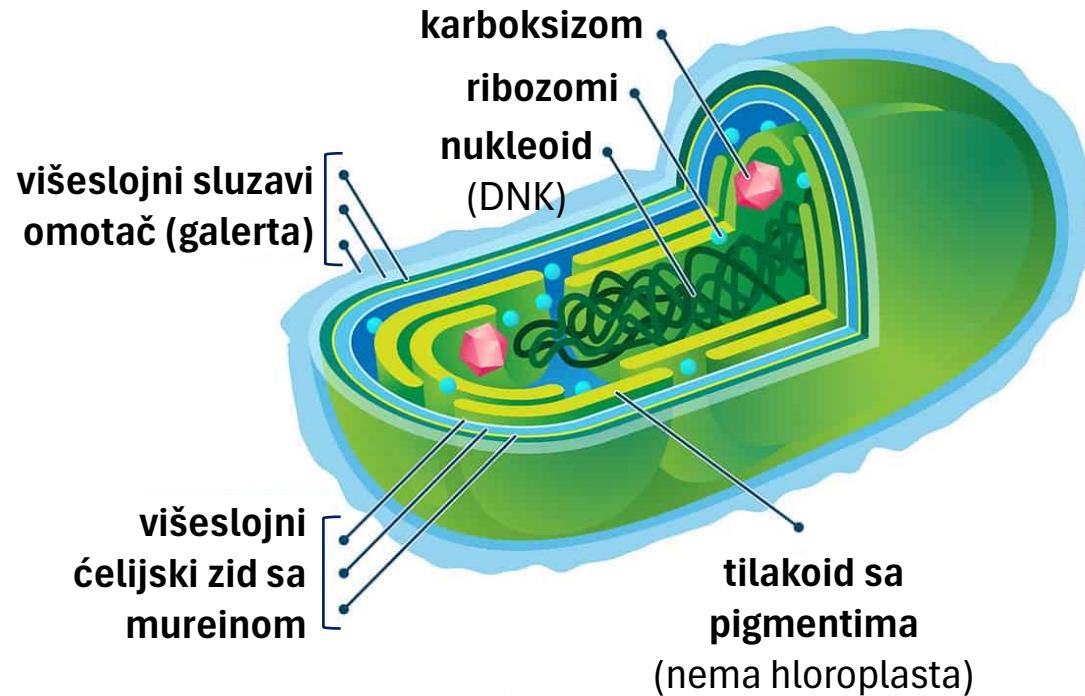
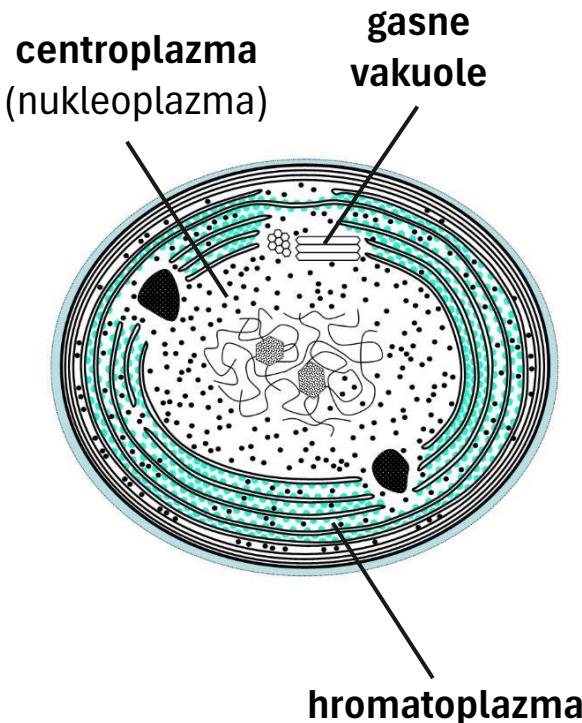
Alga vs. biljka

Cyanophyta – prokariotske alge

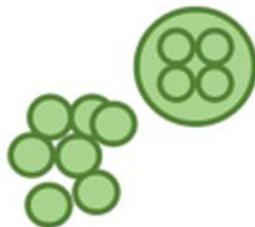
Građa ćelije

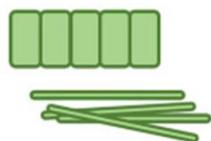
Morfološki oblici

jednoćelijski

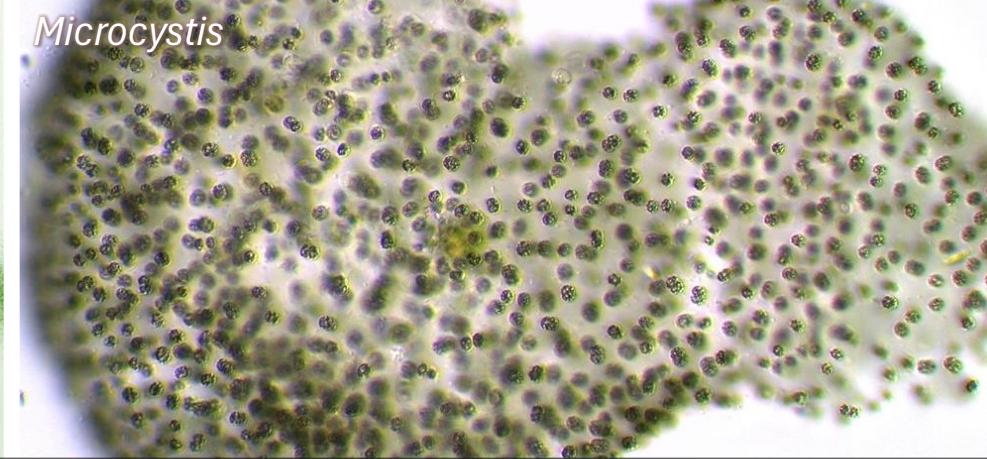

kolonijalni

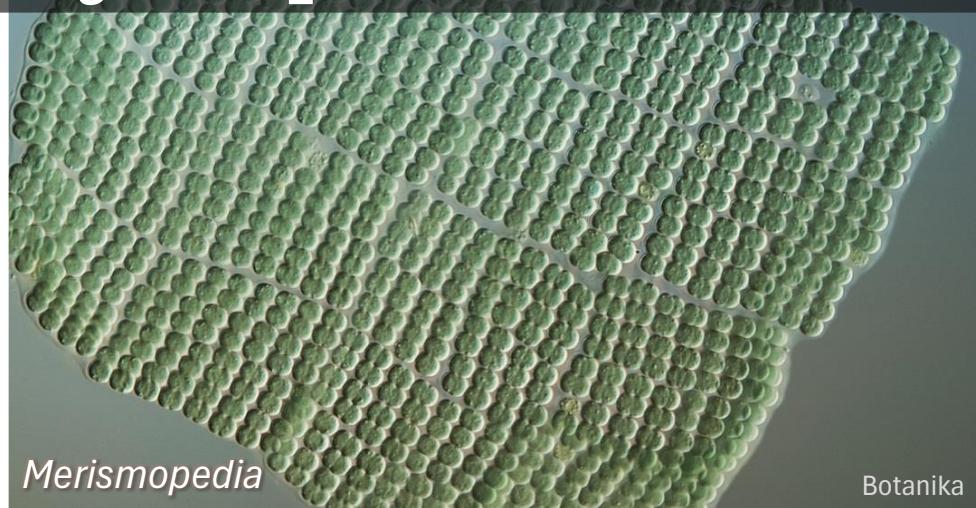

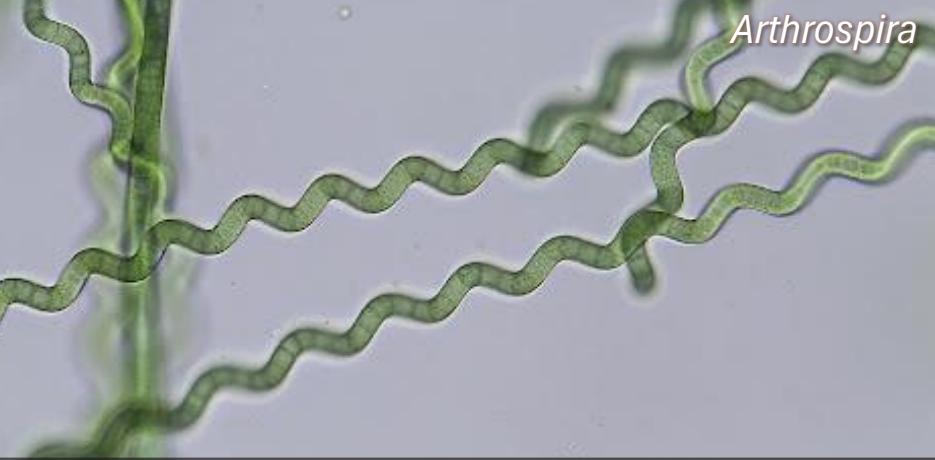
višećelijski

Jednoćelijski i kolonijalni predstavnici

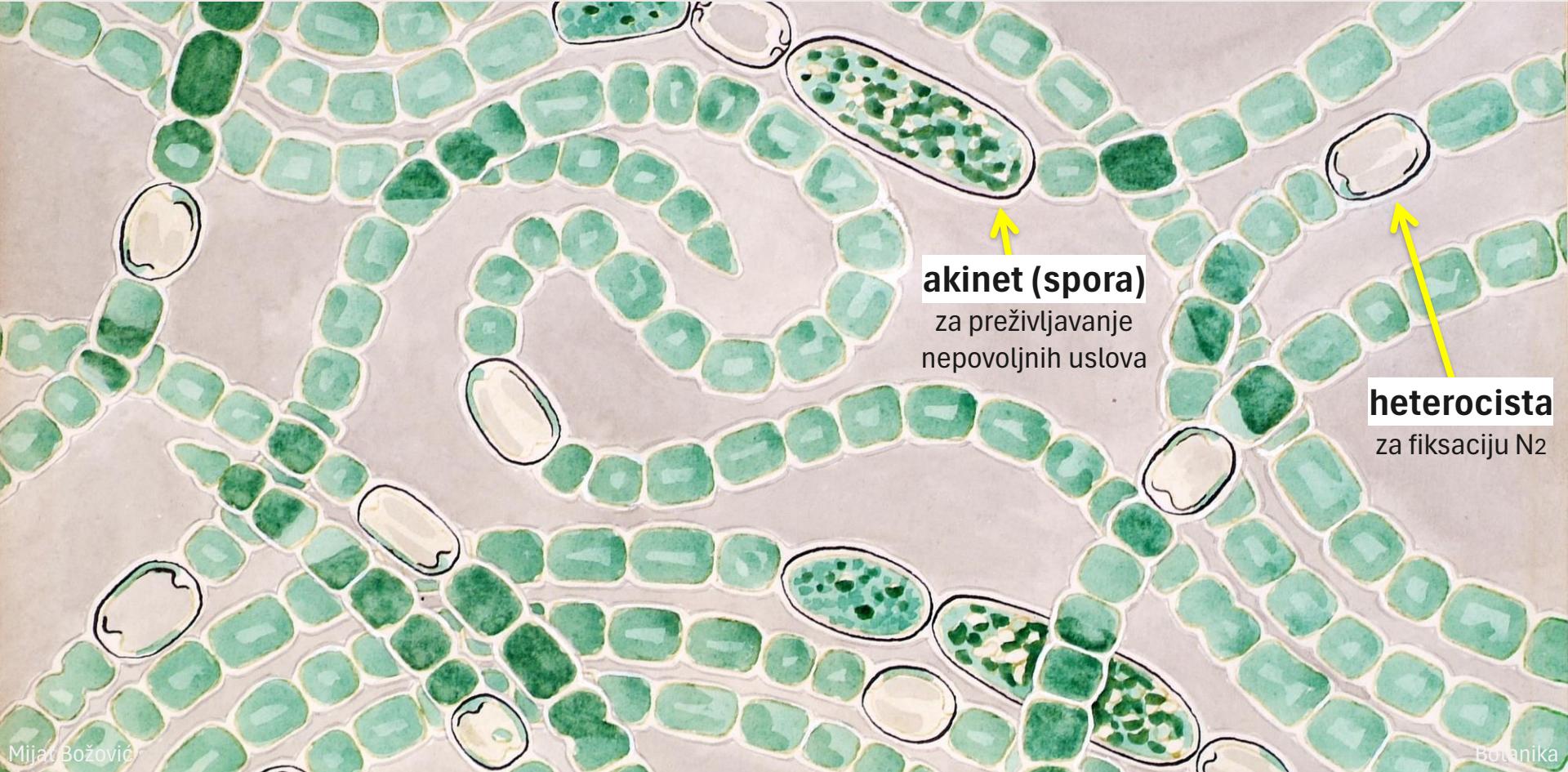

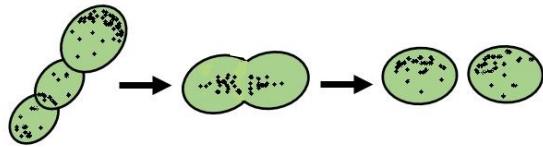
Višećelijski (končasti) predstavnici

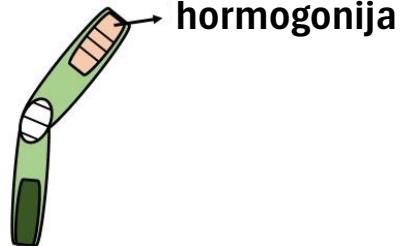
Akineti i heterociste

Razmnožavaju se vegetativno

diobom ćelije

fragmentacijom
(hormogonijama)

Značaj modrozelenih algi

Prehrambena industrija

kao hrana (tengu-hljeb) i suplement (spirulina)

Zdravlje ljudi

kao izvor sekundarnih metabolita sa antibiotskim dejstvom i različitih organskih kiselina i proteina

Poljoprivreda i zaštita životne sredine

azotofiksatori (prirodna fertilizacija), prečišćavanje voda, bioindikatori

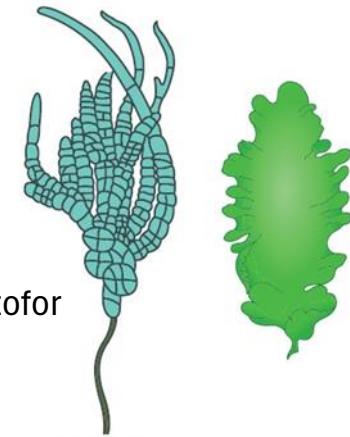
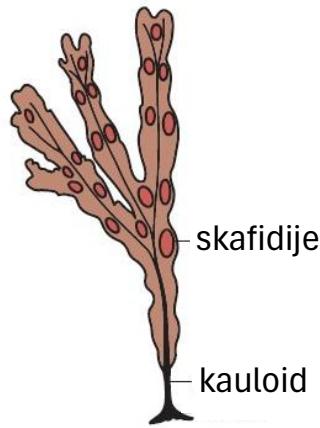
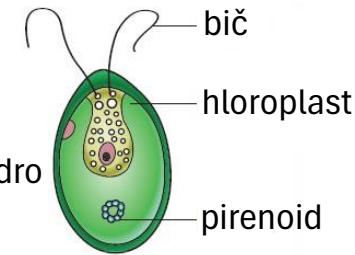
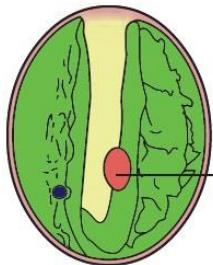
Ekološki značaj

pionirski organizmi, otpornost na ekstremne uslove, uzrokuju cvjetanje vode, simbioza (fotobionti u lišajevima)

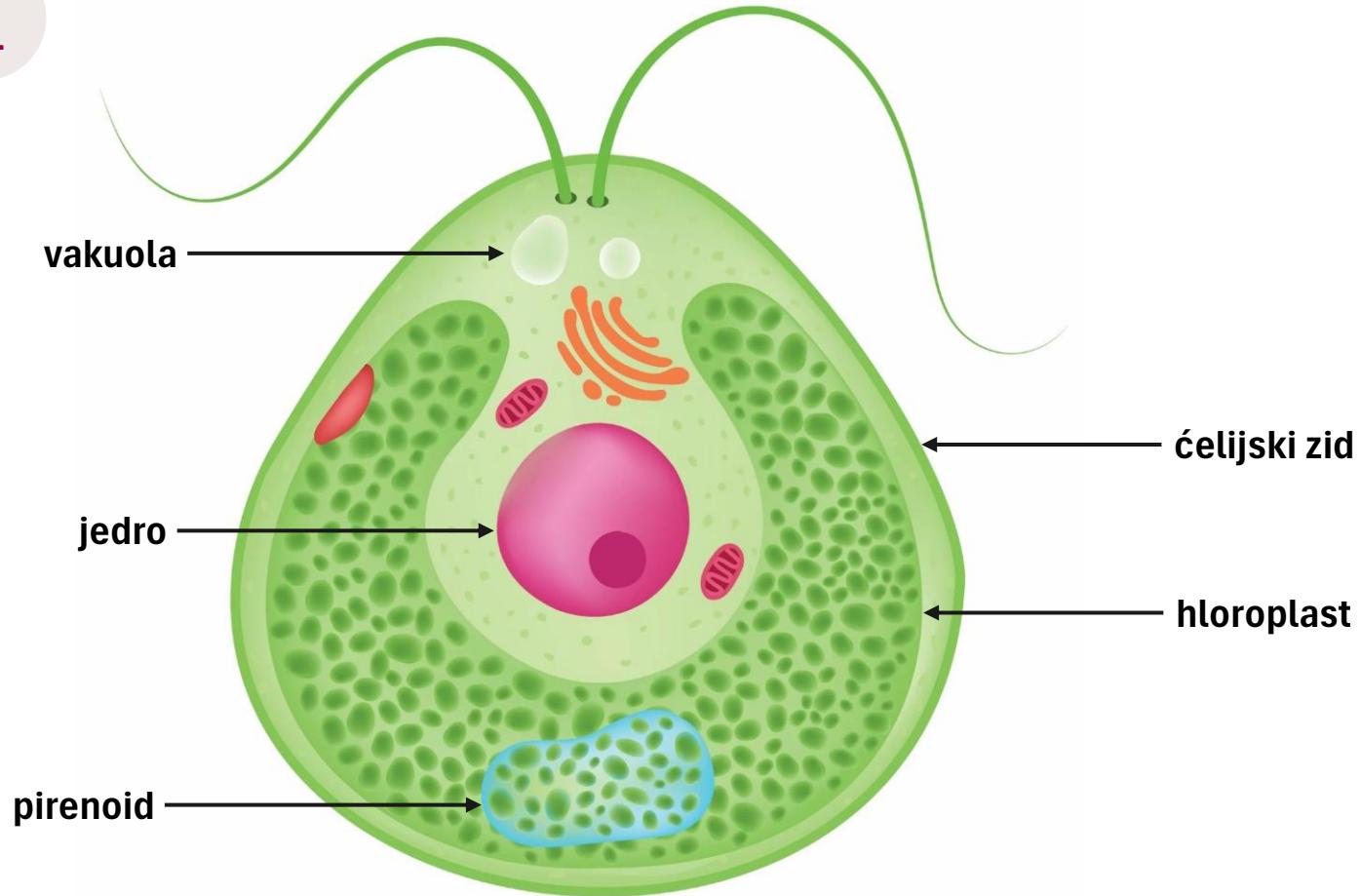
Eukariotske alge

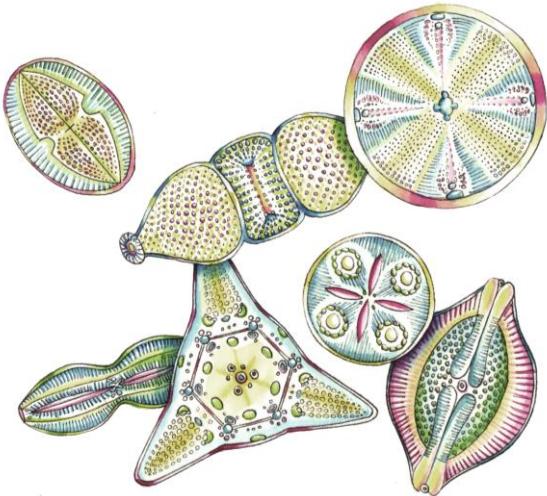
Talus: vegetativno tijelo alge

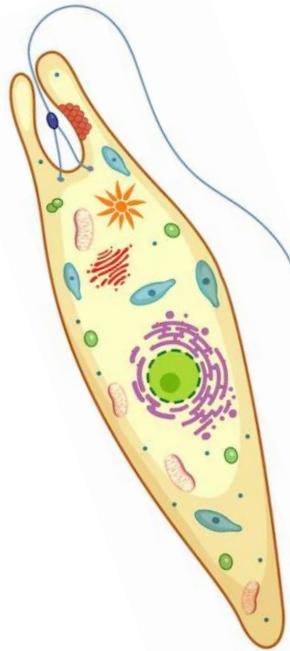
Ćelija algi

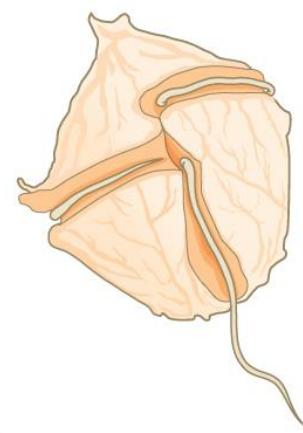
Pelikula i teka

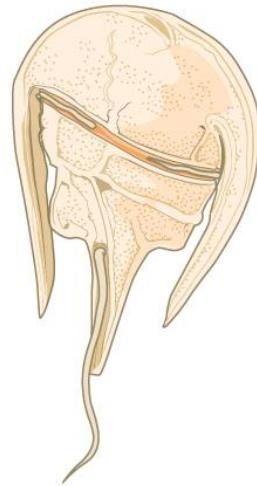
silikatni pancir (teka)
kod Bacillariophyta

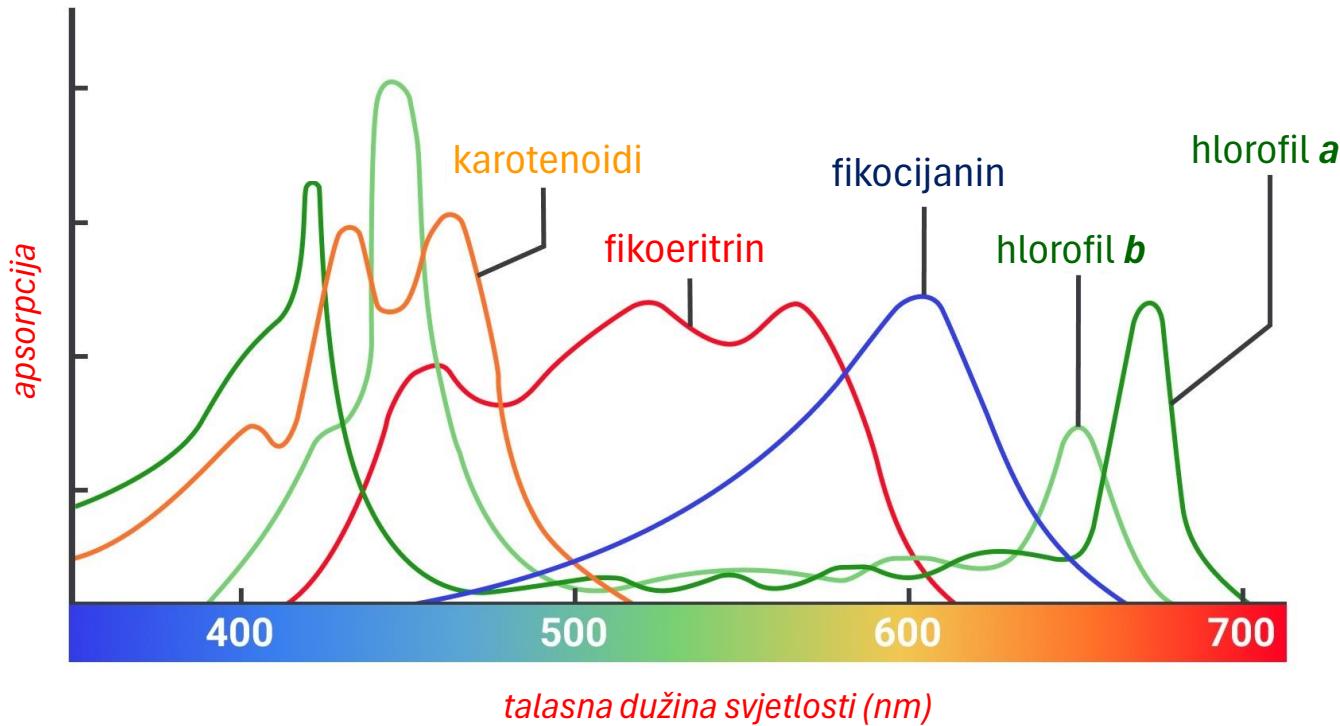
elastični omotač (pelikula)
kod Euglenophyta

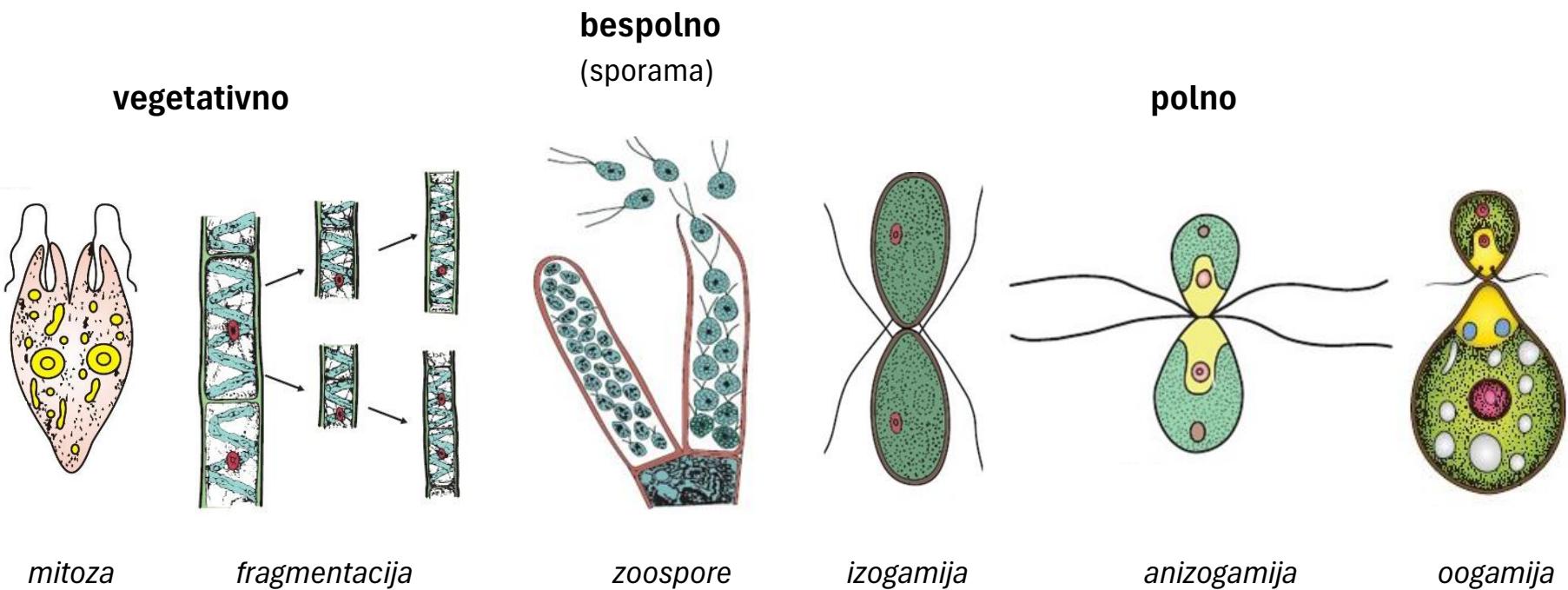
celulozni pancir (teka)
kod Pyrrhophyta

Ishrana algi: zeleni i pomoćni pigmenti

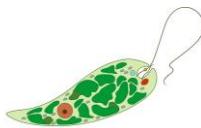
Razmnožavanje algi

Klasifikacija algi

Pyrrophyta

Euglenophyta

Charophyta

Phaeophyta

Chrysophyta

Rhodophyta

Chlorophyta

Xanthophyta

Bacillariophyta

Chlorophyta

Osobine zelenih algi

01

talus

jednoćelijske, kolonijalne,
sifonalne, višećelijske

02

razmnožavanje

vegetativno, bespolno (zoosporama) i
polno (izogamija, anizogamija, oogamija)

03

pigmenti

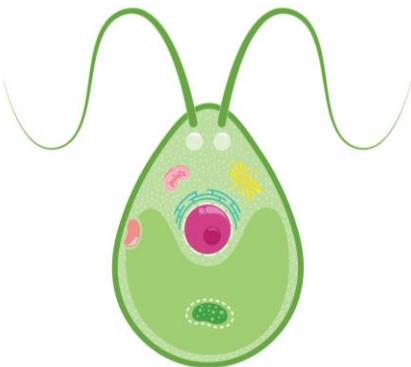
hlorofili a i b (dominiraju),
karotenoidi

04

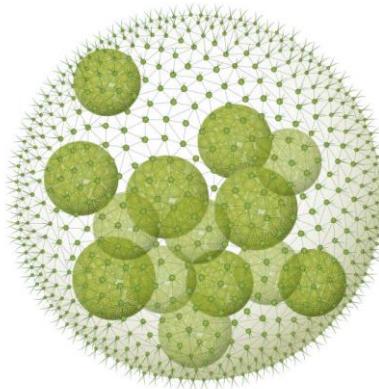
način života

bentosne, planktonske, epifitske

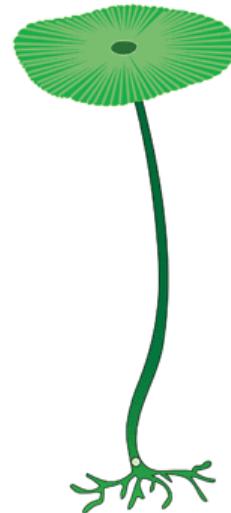
Morfološki oblici

jednoćelijski

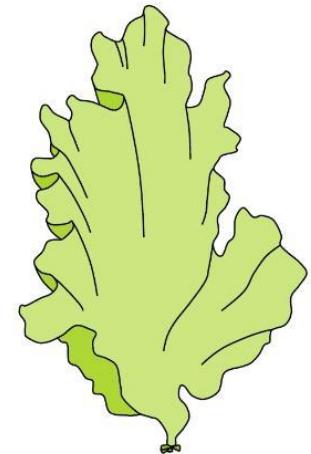
kolonijalni

sifonalni

višećelijski

Chlamydomonas

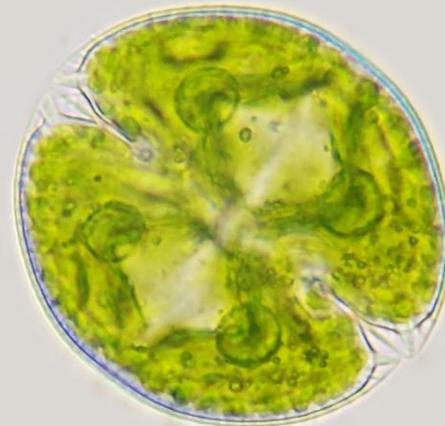
Chlorella

Jednoćelijski predstavnici

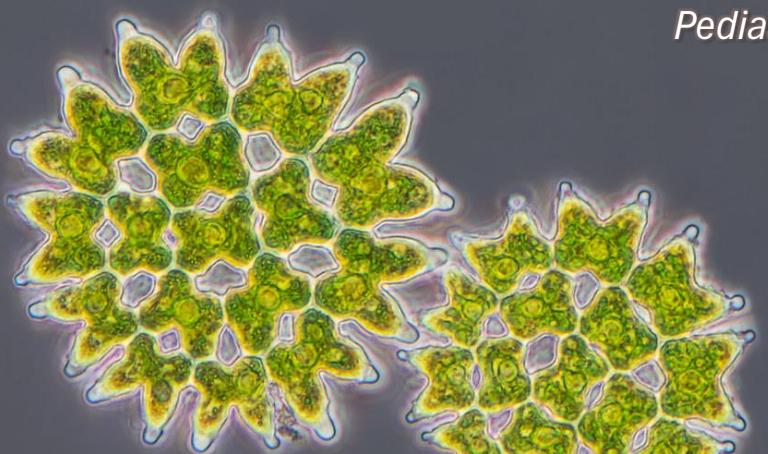

Closterium

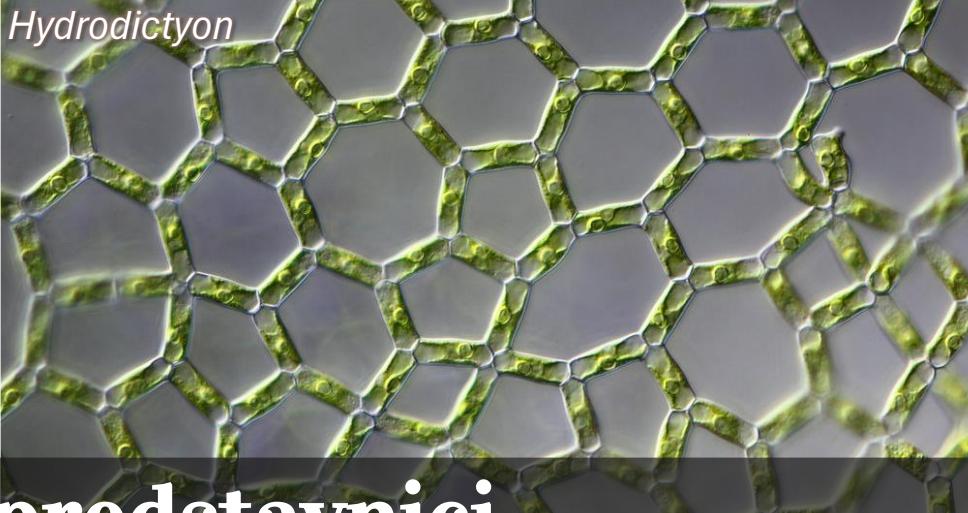

Cosmarium

Pediastrum

Hydrodictyon

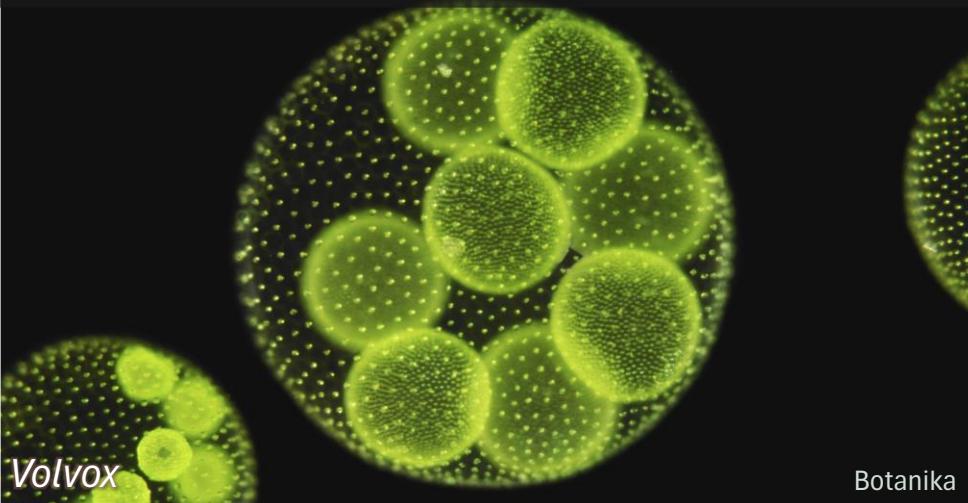

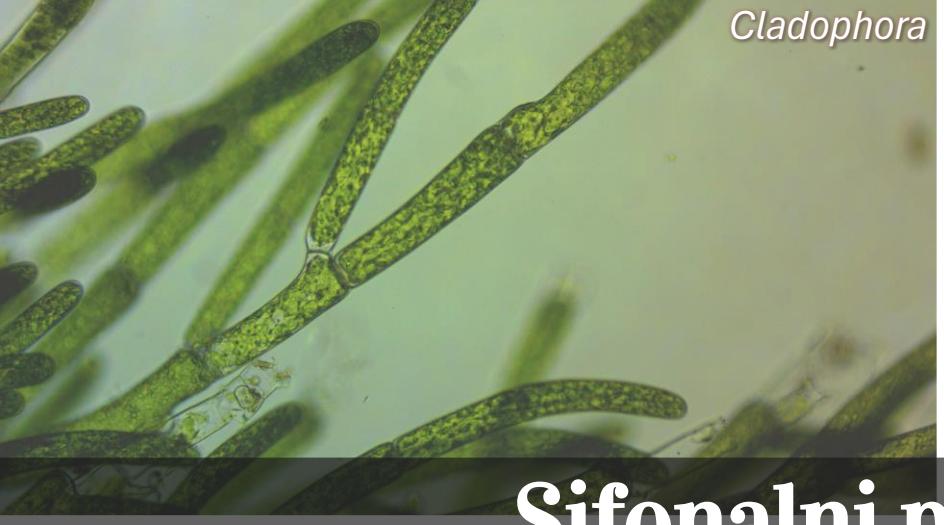
Kolonijalni predstavnici

Scenedesmus

Volvox

Sifonalni predstavnici

Ulva

Zygnuma

Višećeljski predstavnici

Ulothrix

Spirogyra

Phaeophyta

Osobine mrkih algi

01

talus

višećelijski (kormoidna građa)

02

razmnožavanje

vegetativno, bespolno (zoosporama)
i polno (izogamija, anizogamija,
oogamija)

03

pigmenti

hlorofili a i c,
karotenoidi (fukoksantin)

04

način života

bentosne (isključivo morske)

Kormoidni talus

Macrocystis

Fucus

Alaria

Sargassum

Predstavnici mrkih algi

Značaj algi

Izvor hrane

izvor ugljenih hidrata, soli,
vitamina i mikroelemenata
(kombu)

U industriji

polisaharidi agar i karagen
(od crvenih algi) i algini
(od mrkih algi)

U farmaciji i kozmetici

agar i karagen, izvor joda
(mrke alge), anti-age
(*Padina pavonica*)

Ekološki značaj

glavni producenti u vodenoj
sredini

Carstvo Fungi/Mycota

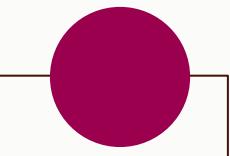

Osobine gljiva

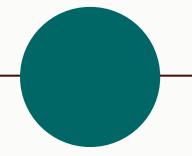
sličnosti sa biljkama

posebne specifičnosti

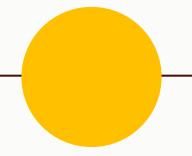
sličnosti sa životinjama

imaju **ćelijski zid**;
nepokretne su;
apsorpcija preko
uvećane površine;
neograničen rast

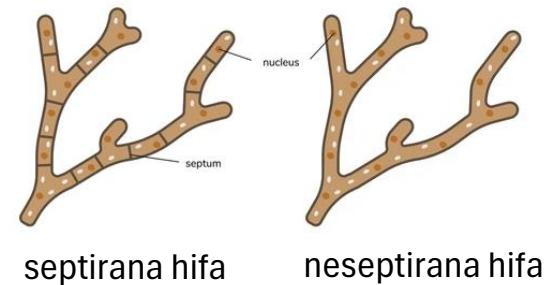
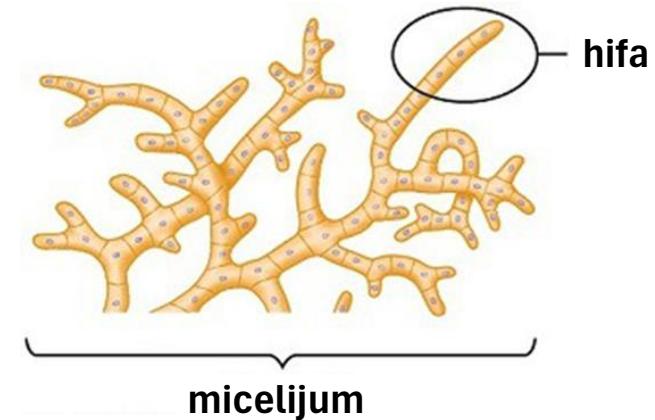

hitin u
ćelijskom zidu;
dikarionska faza
u ciklusu razviću

heterotrofna
ishrana;
glikogen i **masti**
kao rezervne
materije;
pigment **melanin**

Micelijum: vegetativno tijelo gljive

Heterotrofna ishrana

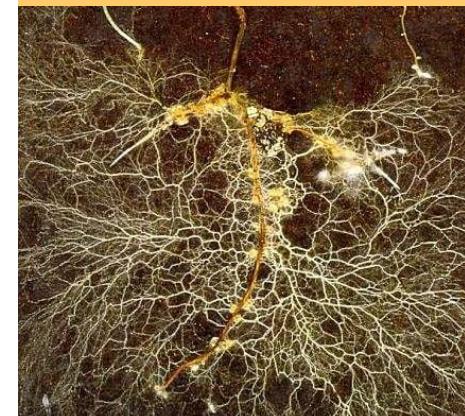
saprofiti

paraziti

simbionti

Razmnožavanje

vegetativno

fragmentacijom
micelijuma i pupljenjem

popljenje kvasca i
pseudomicelijum;
sklerocije i strome u
nepovoljnim uslovima

bespolno

obrazovanjem
spora

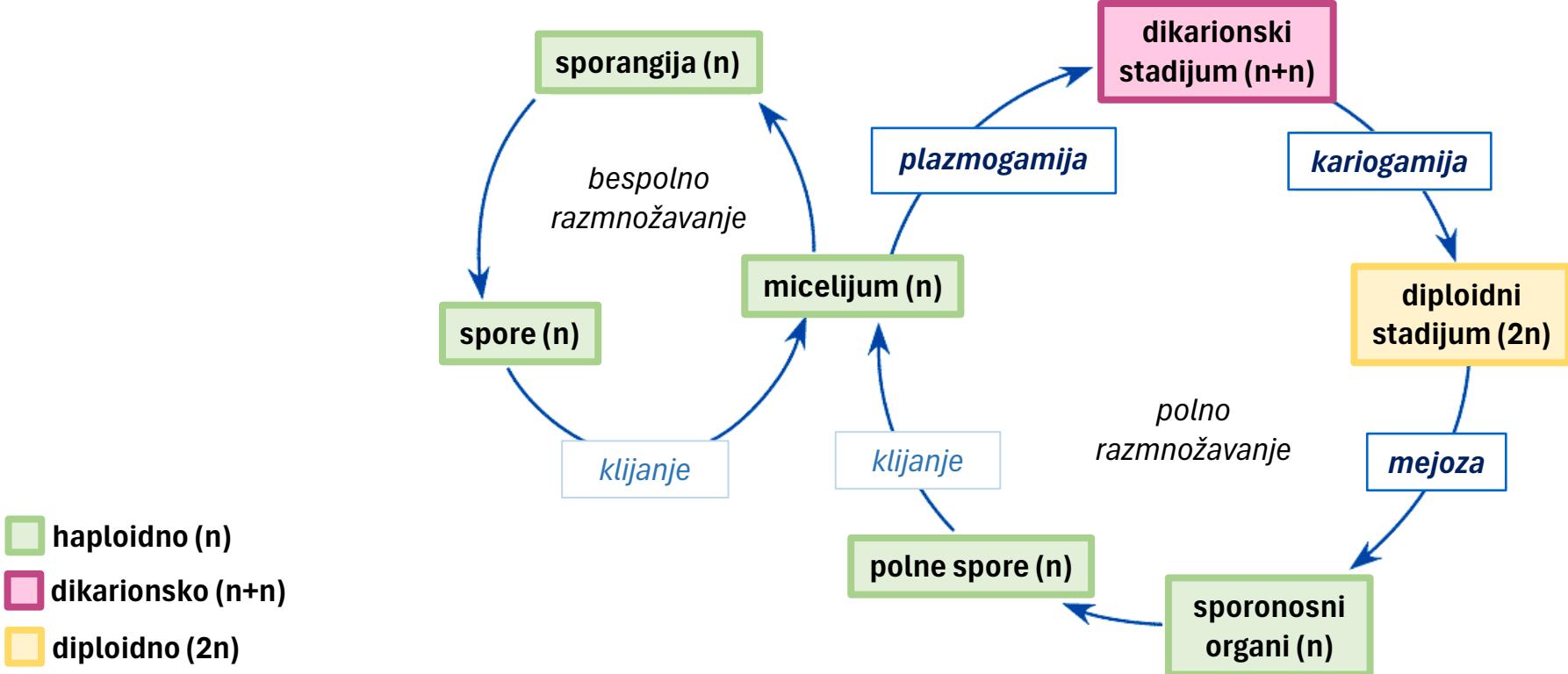
endogene (sporangiospore)
i egzogene spore (konidije)

polno

gametogamija,
gemetangiogamija,
somatogamija

uvijek se dešava
plazmogamija,
kariogamija i mejoza

Životni ciklus

Nastavci za kategorije

Regnum

Fungi

Divisio

Eumycota

Subdivisio

Basidio**m**ycotina

Classis

Hymeno**m**ycetes

Ordo

Agaric**a**les

Familia

Amanita**aceae**

Genus

Amanita

Species

Amanita muscaria

Klasifikacija

Mixomycota

sluzave gljive

Eumycota

prave gljive

Mastigomycotina

Zygomycotina

Deuteromycotina

Ascomycotina

Basidiomycotina

Zygomycotina

Osobine zigomikota

01

talus

neseptirani haploidni micelijum
(neseptirane hife)

02

razmnožavanje

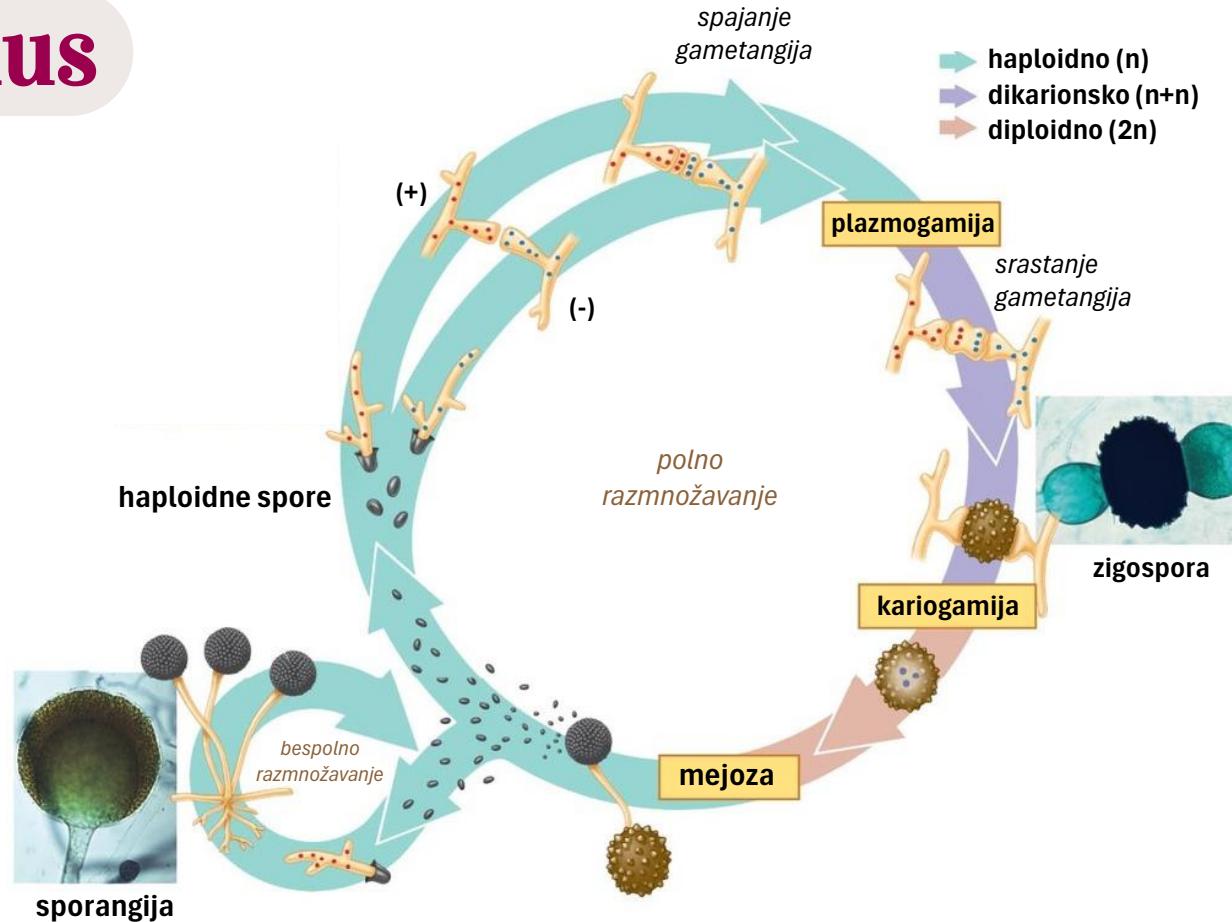
polno (zigogamija) i
bespolno (endogenim sporama)

03

način života

saprofitski i parazitski

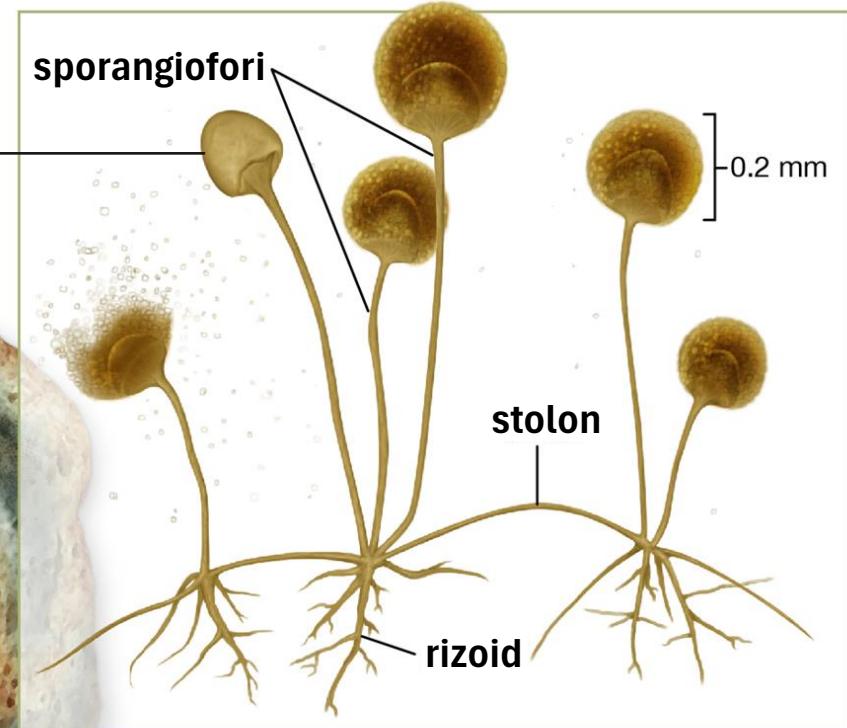
Životni ciklus

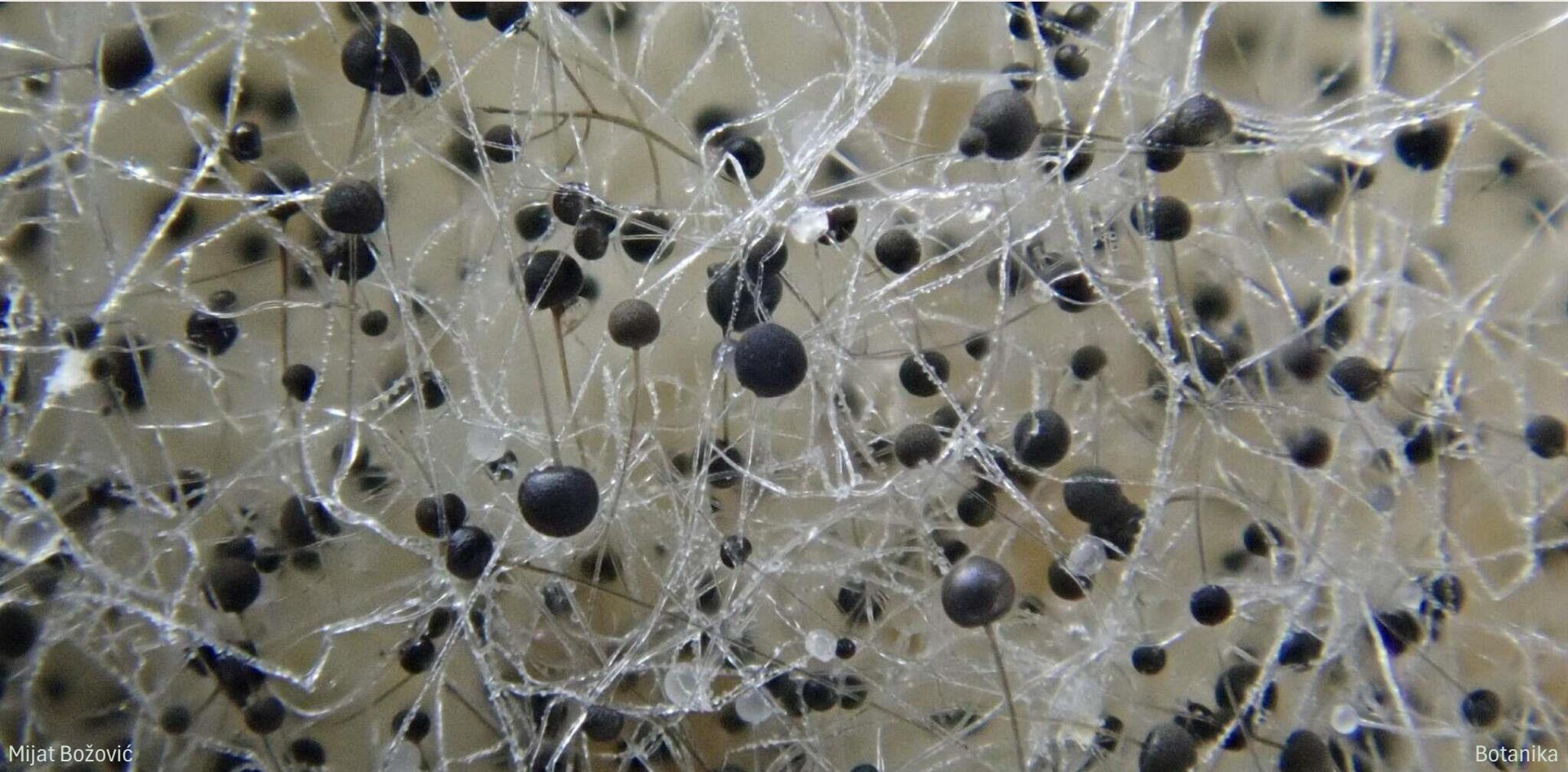
Sporonosni organ za obrazovanje endogenih spora

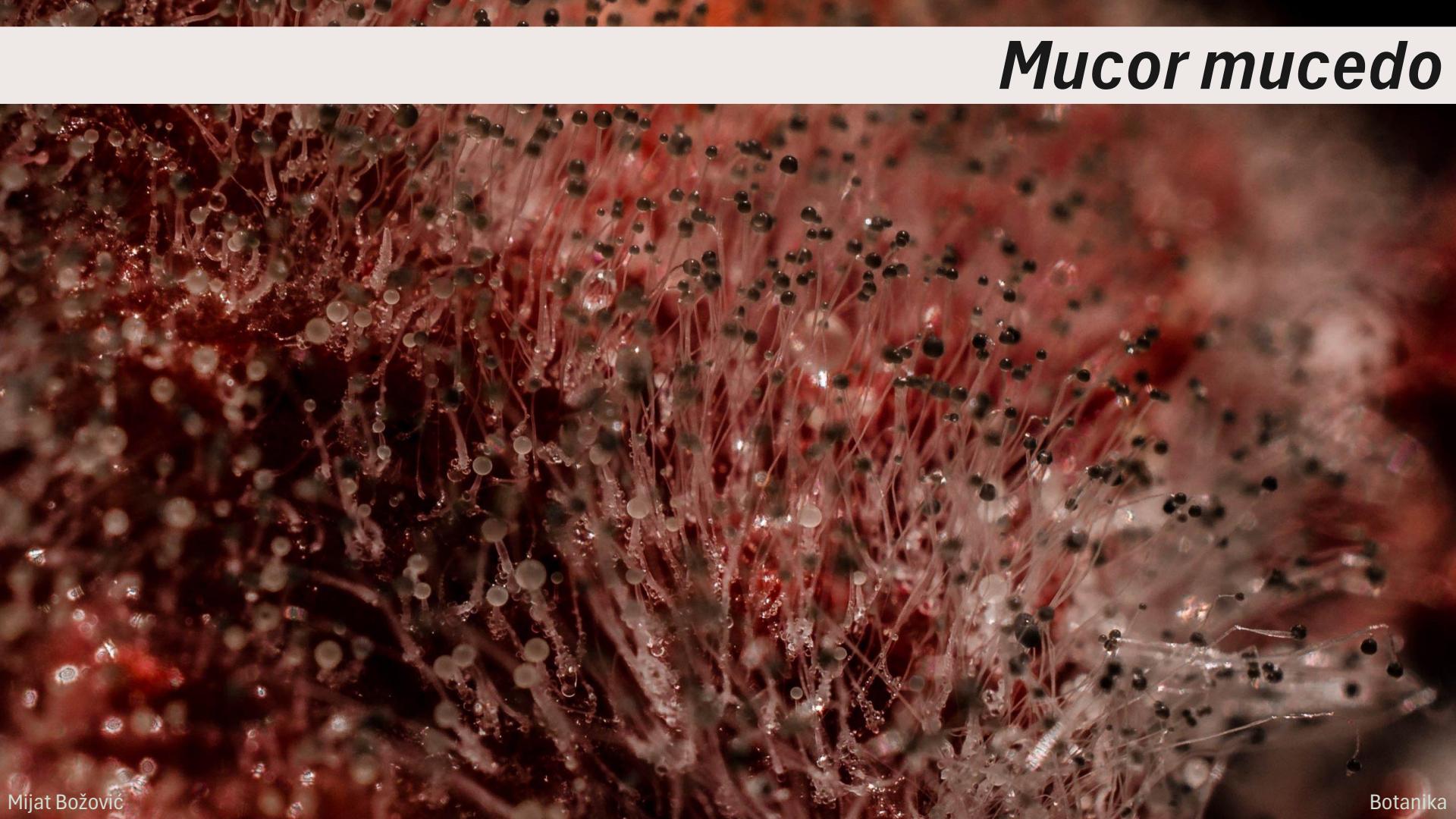
sporangija

Rhizopus stolonifer

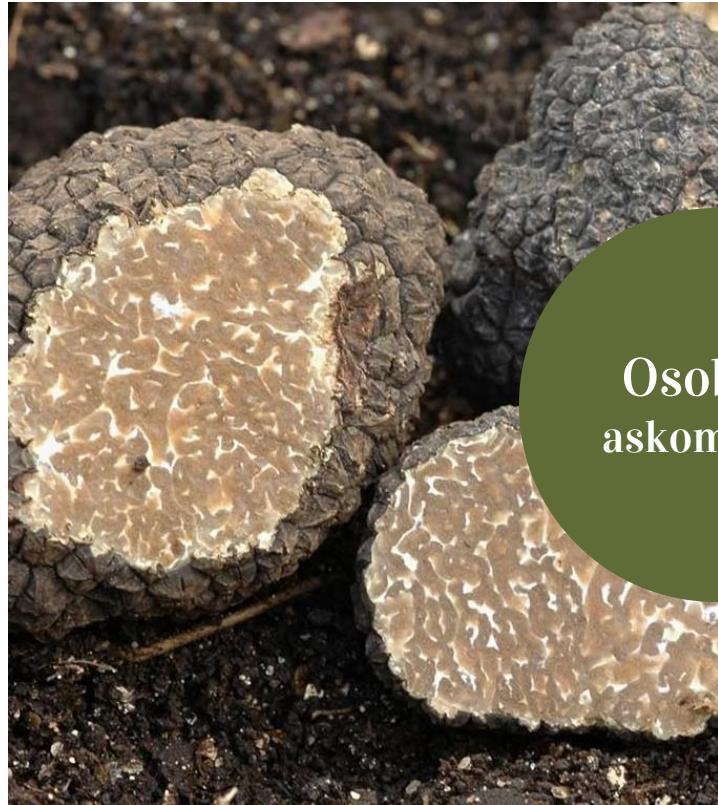

Mucor mucedo

Ascomycotina

Osobine askomikota

01

talus

septirani haploidni micelijum

02

razmnožavanje

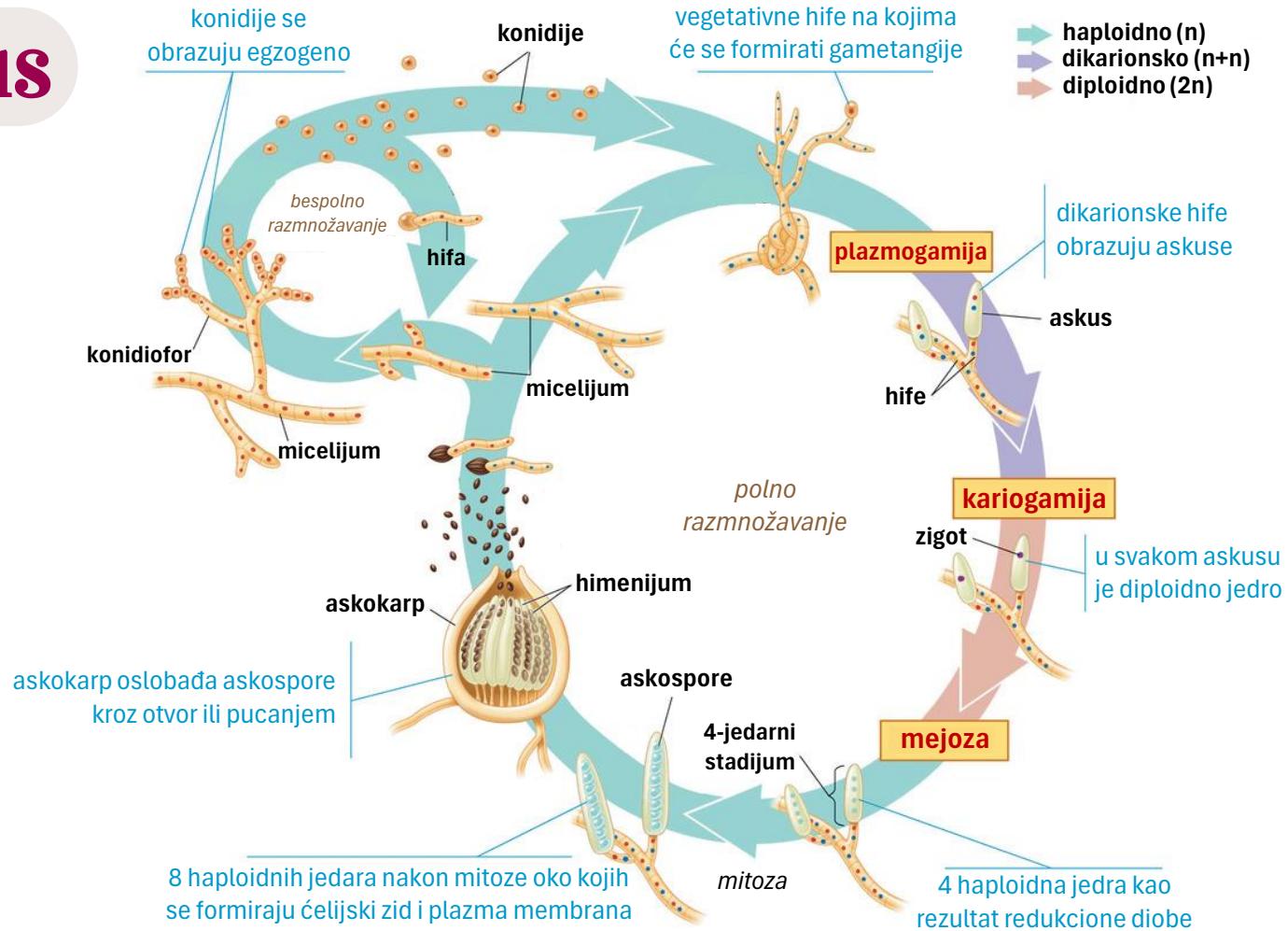
polno (gametangiogamija: askusi sa endogenim askosporama) i bespolno (konidijama)

03

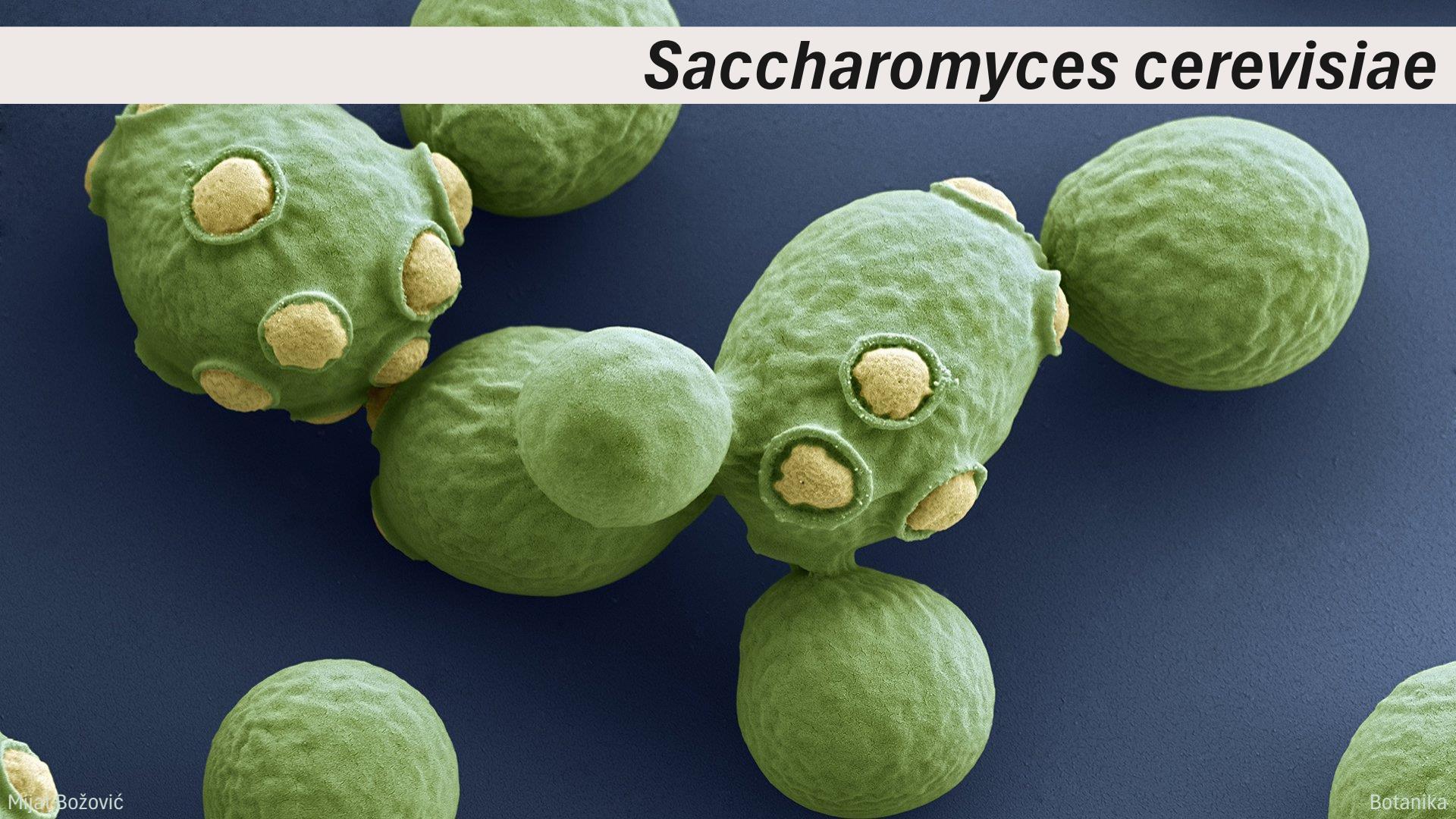
način života

saprofitski i parazitski

Životni ciklus

Saccharomyces cerevisiae

Candida albicans

Claviceps purpurea

sklerocija gljive koja
sadrži ergot alkaloide

Basidiomycotina

Osobine bazidiomikota

01

talus

septirani haploidni micelijum

02

razmnožavanje

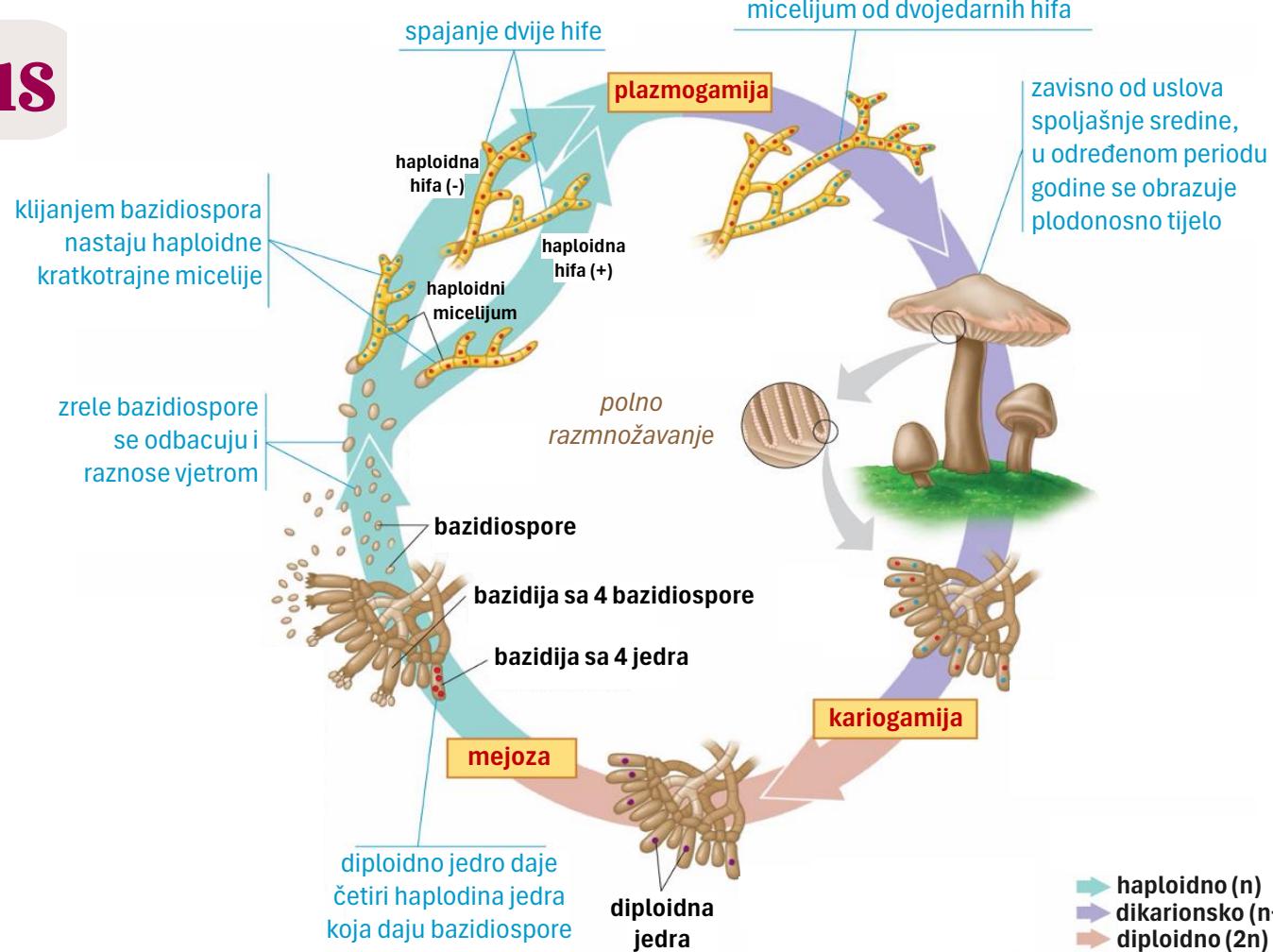
polno (somatogamija: bazidije sa egzogenim bazidiosporama) i bespolno (konidijama)

03

način života

saprofitski i parazitski

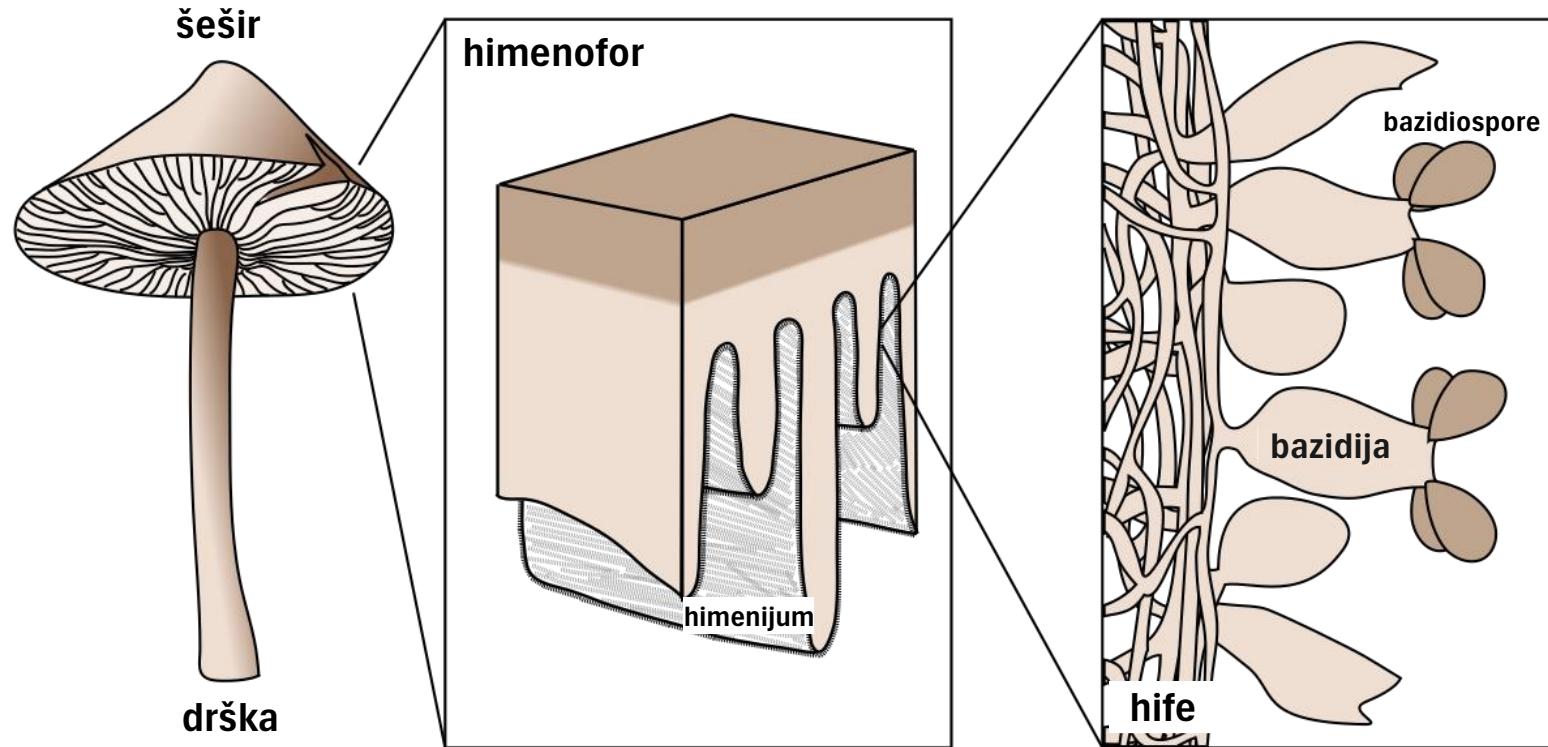
Životni ciklus

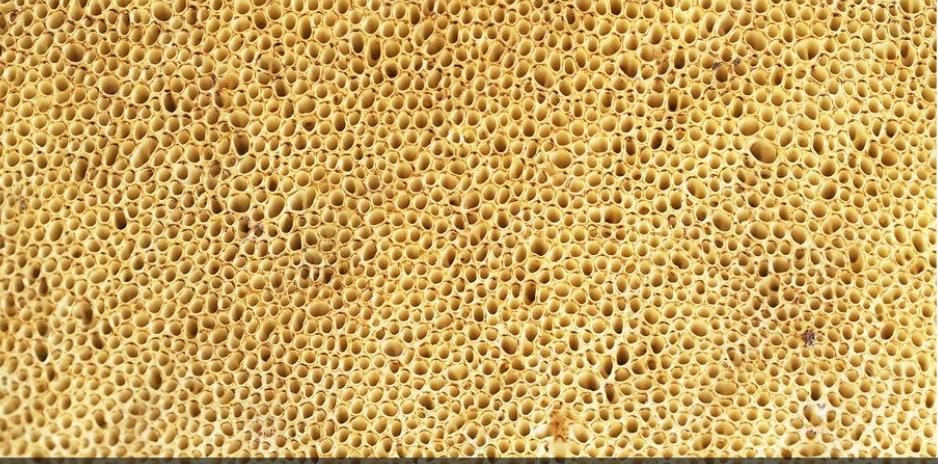

Pečurke se javljaju isključivo kod bazidiomikota

Himenofor i himenijum

Oblici himenofora

Boletus edulis

Boletus satanus

Amanita muscaria

Ganoderma lucidum

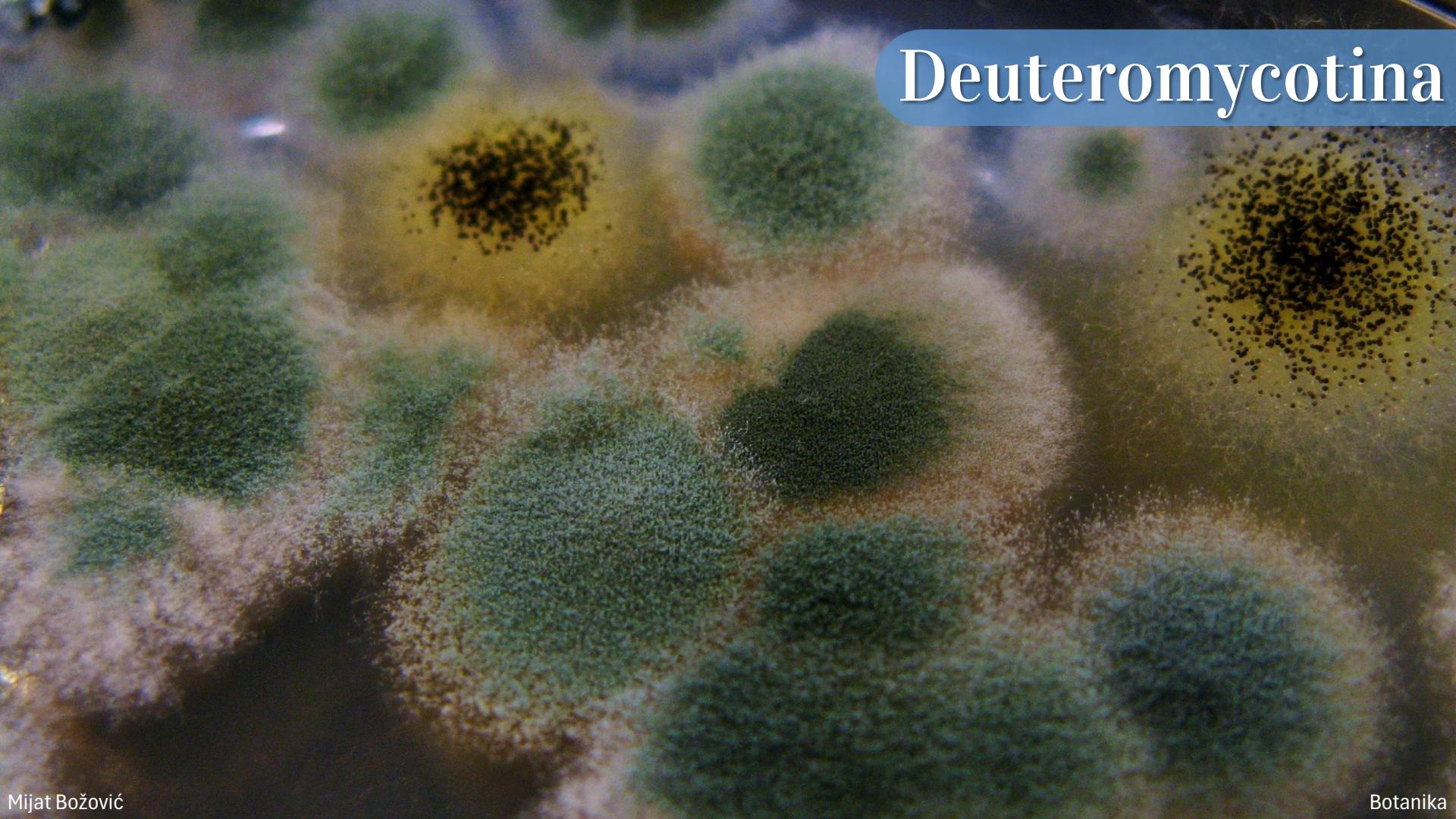
Agaricus campestris

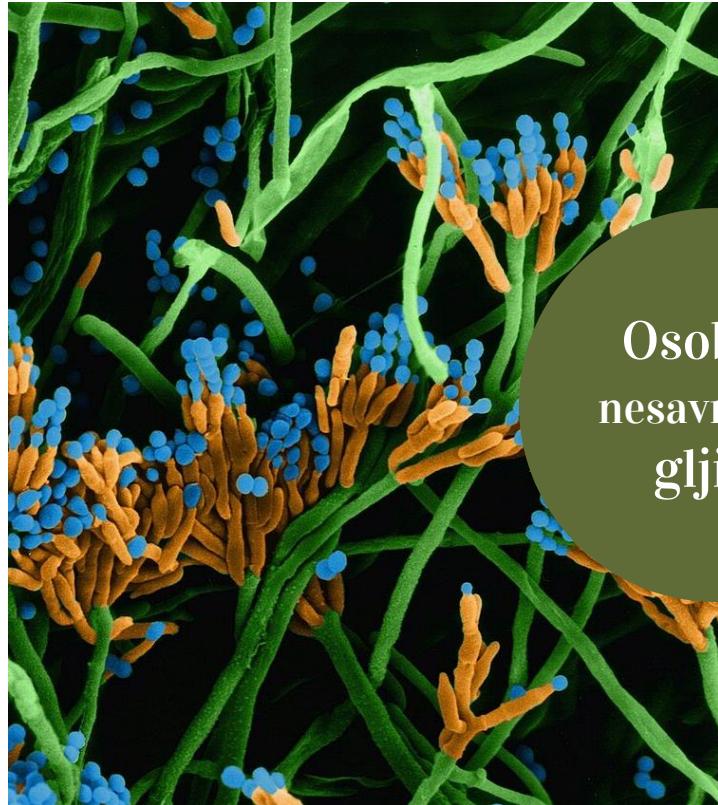

Psilocybe semilanceata

Deuteromycotina

Osobine nesavršenih gljiva

01

talus

septirani haploidni micelijum

02

razmnožavanje

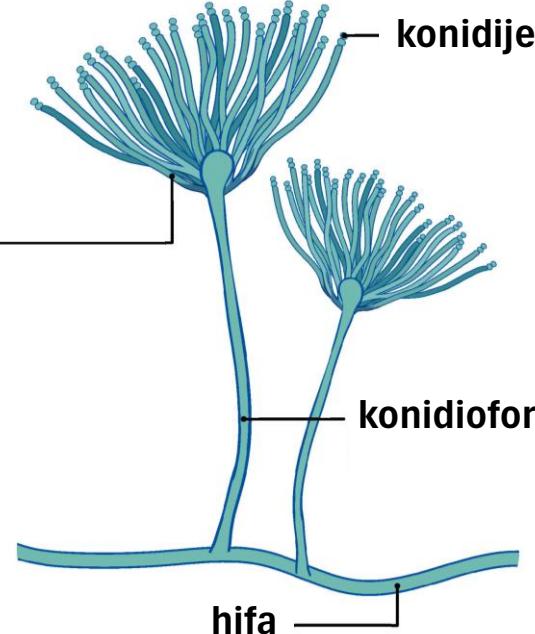
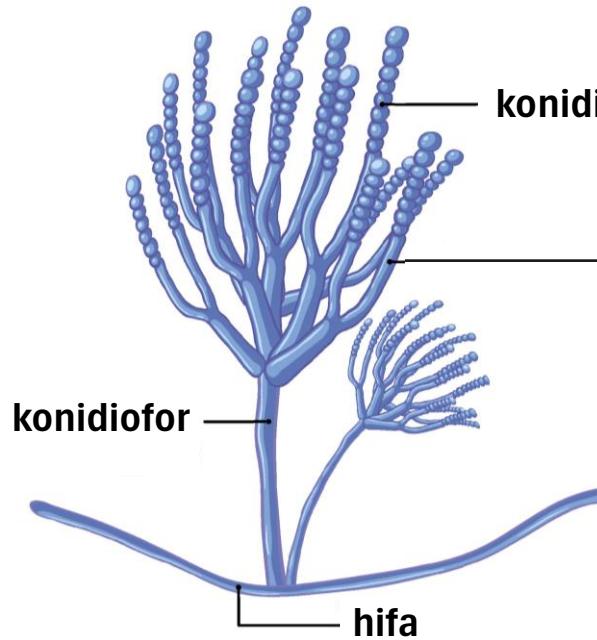
isključivo bespolno (konidijama
koje nastaju na konidioforima) i
vegetativno (fragmentacijom)

03

način života

saprofitski i parazitski

Konidijski aparati za obrazovanje egzogenih spora

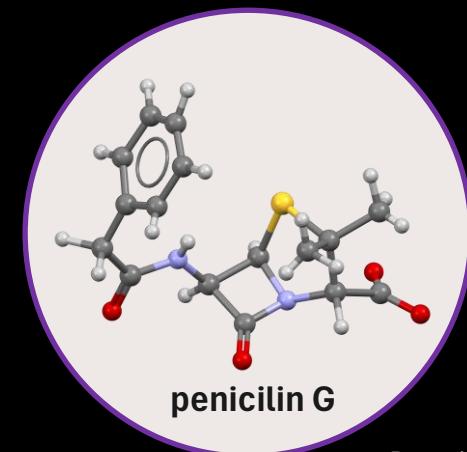
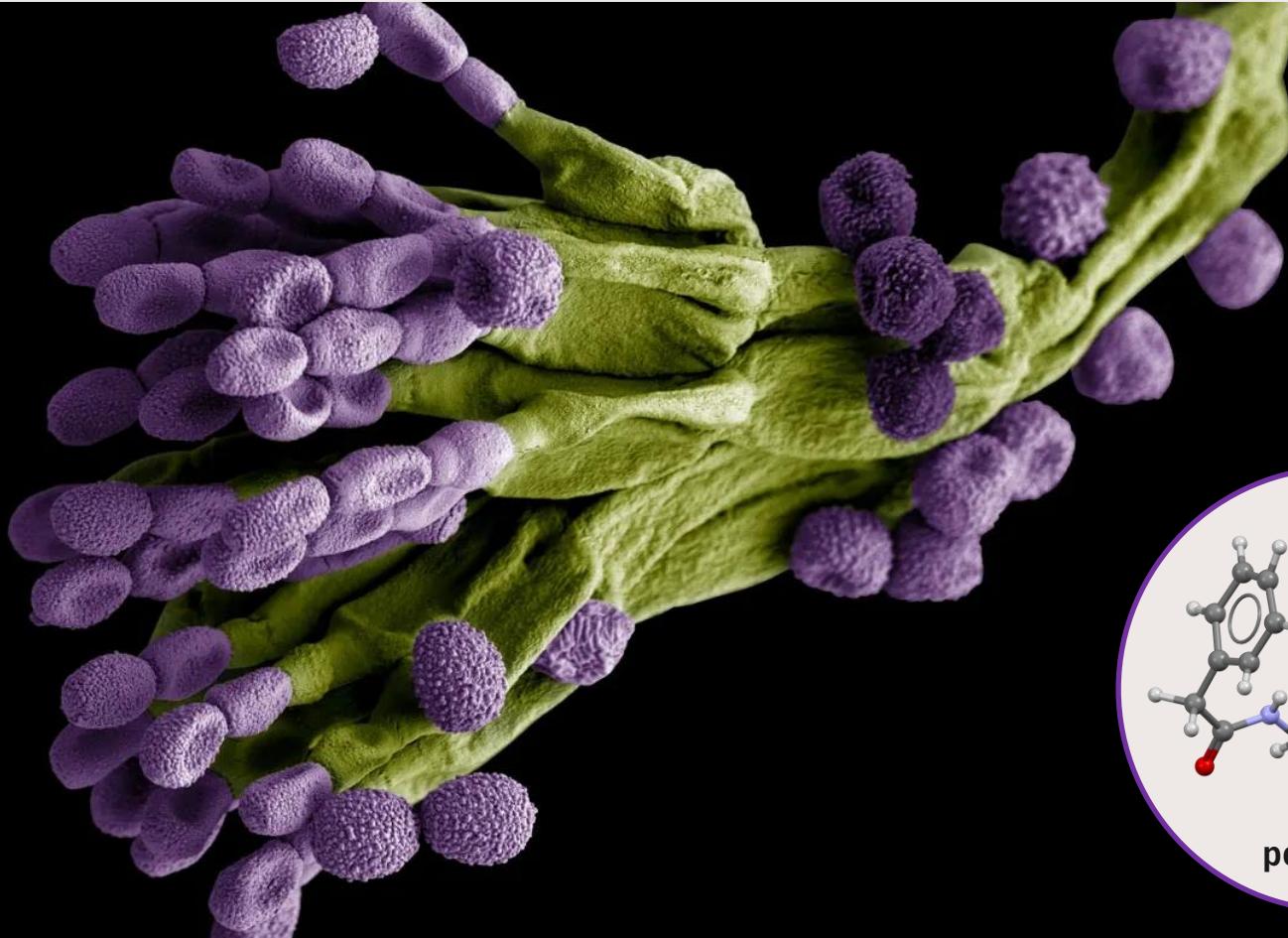
Penicillium vrste kao uzročnici kvarenja voća

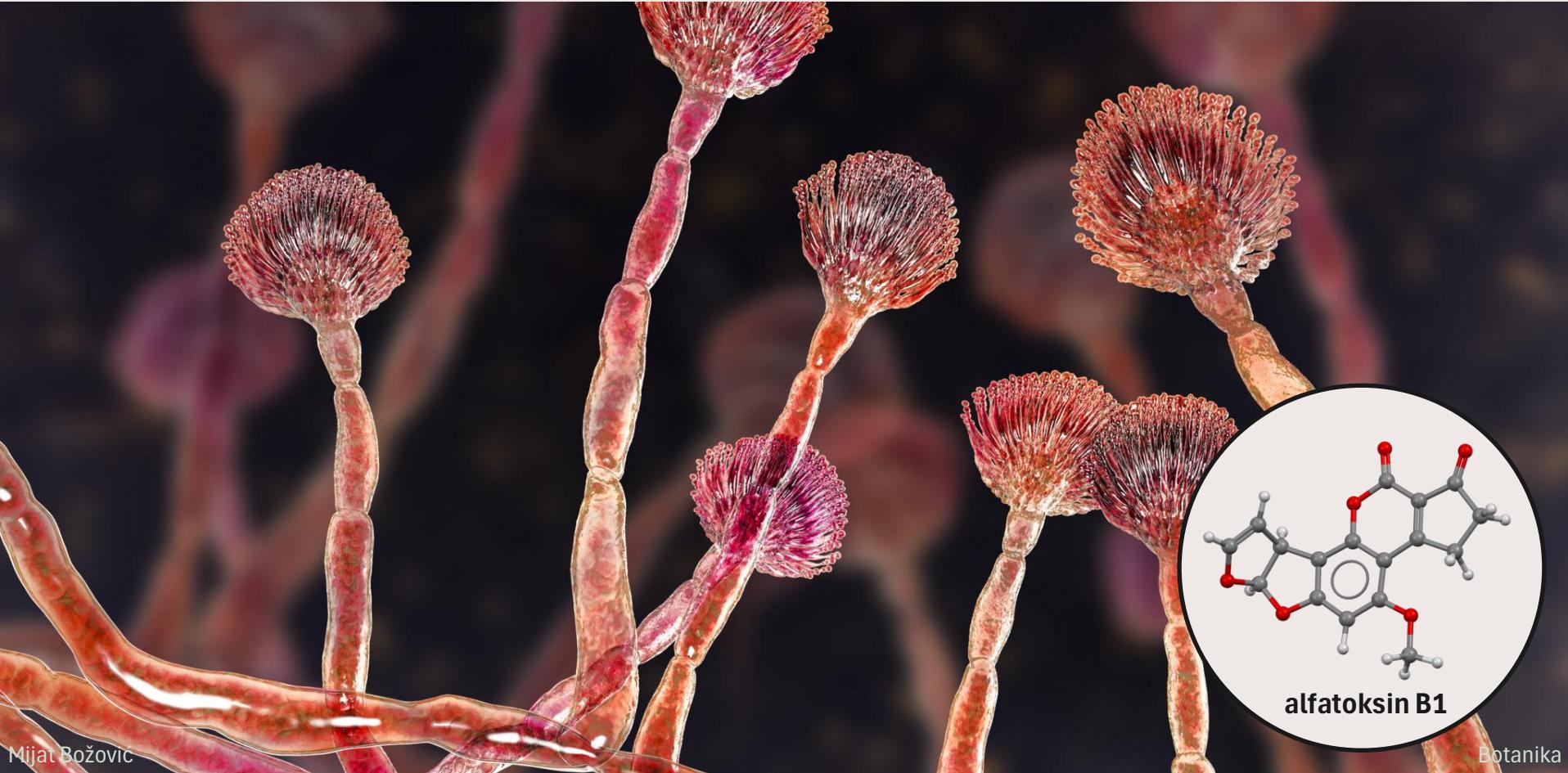
Penicillium vrste se koriste u proizvodnji sreva

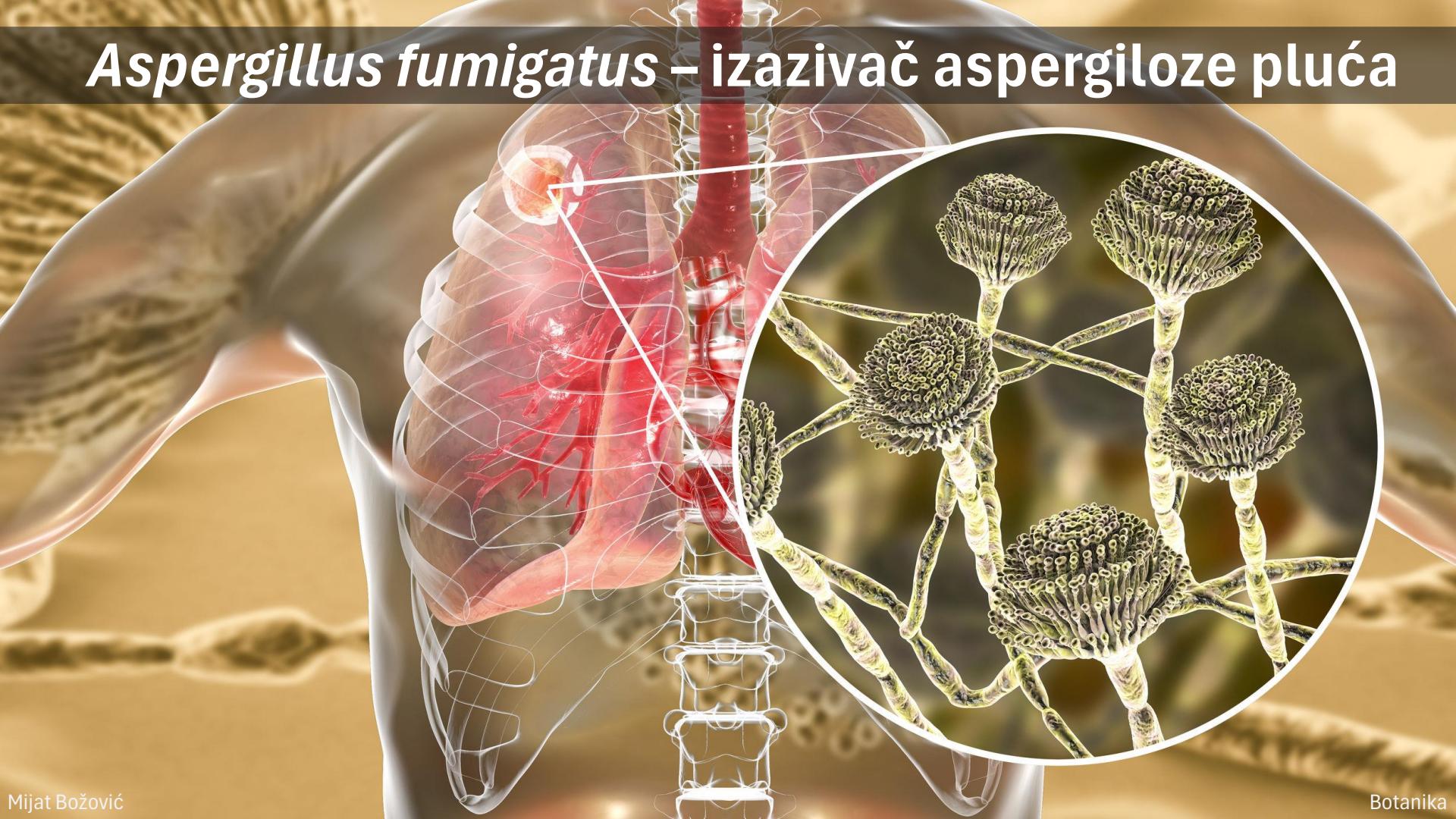
Penicillium chrysogenum

Aspergillus flavus

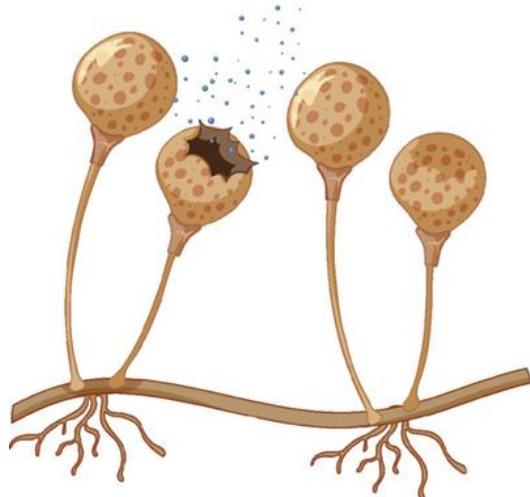
Aspergillus fumigatus – izazivač aspergioze pluća

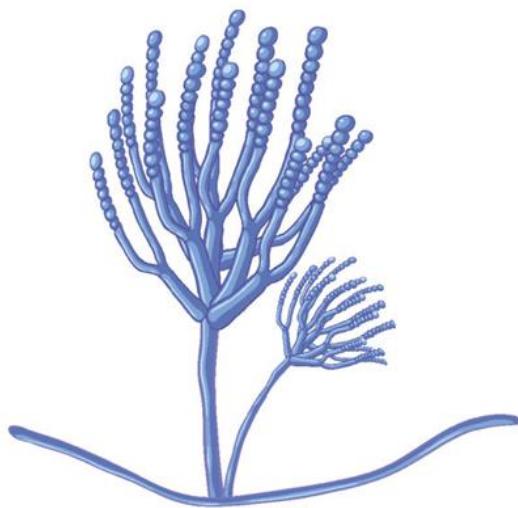
Aspergillus vrste kao uzročnici kvarenja hrane

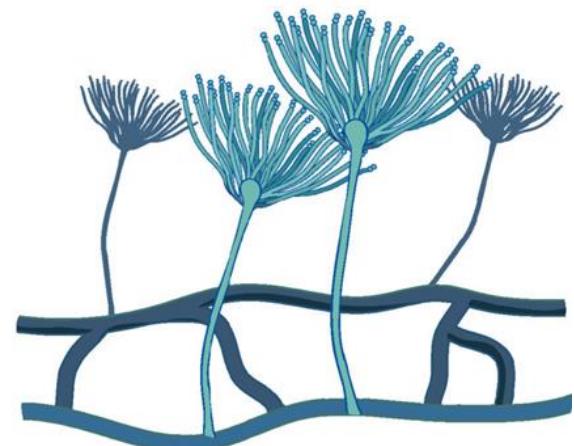
Buđi (plijesni) su taksonomski raznoliki

Mucor

Penicillium

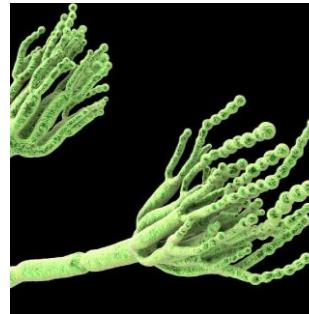
Aspergillus

Značaj gljiva

Prehrambena industrija

kao hrana (pečurke), u proizvodnji hrane i alkoholnih pića (kvasti), uzročnici kvarenja hrane (pljesni)

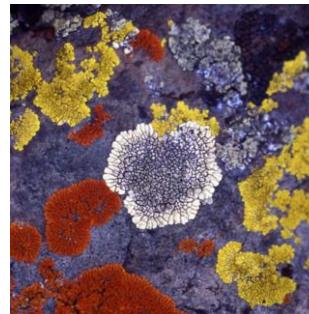
Zdravlje ljudi

kao izvor biološki aktivnih materija (antibiotici, alkaloidi), uzročnici bolesti (mikoze) i trovanja (mikotoksikoze), izvori alergena

Poljoprivreda

paraziti biljaka (fitopatogene gljive) i životinja (mikoze)

Ekološki značaj

razlagачi (kruženje materije i C-ciklus), kao simbionti (lišajevi, mikoriza)

Lichenes/Lichenophyta

Osobine lišajeva

01

taksonomski status

razdrio u okviru carstva Fungi

02

talus

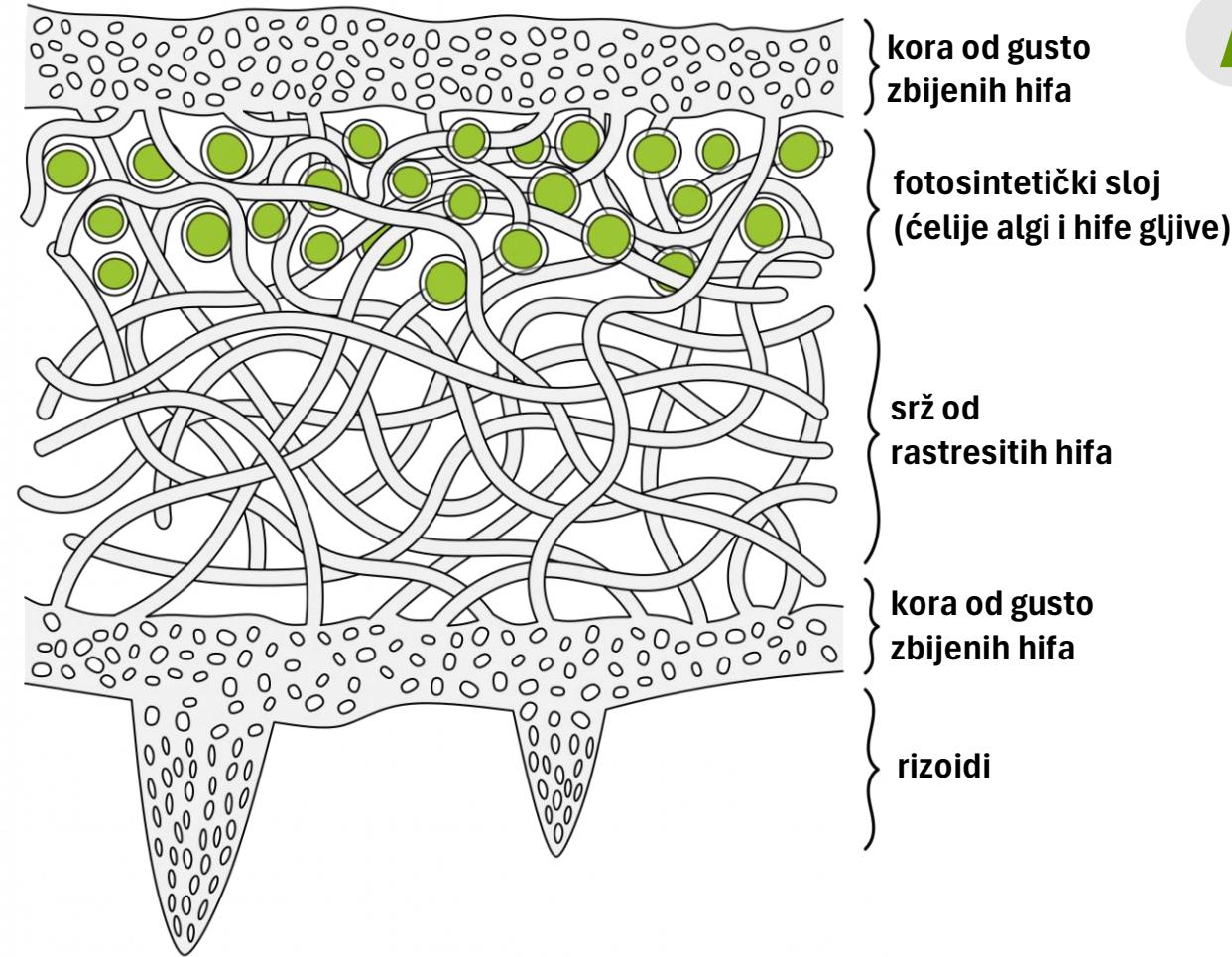
simbioza alge i gljive (mutualistički odnos); talus je entitet sam za sebe

03

razmnožavanje

najčešće vegetativno (fragmentima, soredijama), polno i bespolno (na gljivi i algi svojstvene načine)

Anatomska građa

Morfološki oblici

korast

listast

žbunast

Graphis scripta

Lobaria pulmonaria

Usnea barbata

Evernia prunastri

Cetraria islandica

Letharia vulpina

Xanthoria parietina

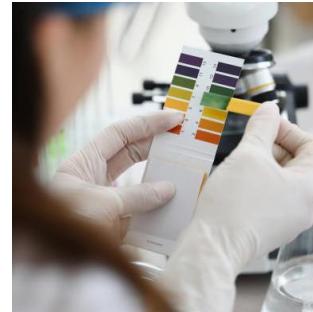

Značaj lišajeva

Izvor hrane

za ljudе i životinje: npr.
islandski lišaj, irvasov lišaj

U industriji

za dobijanje boja
(lakmus papir)

U farmaciji i kozmetici

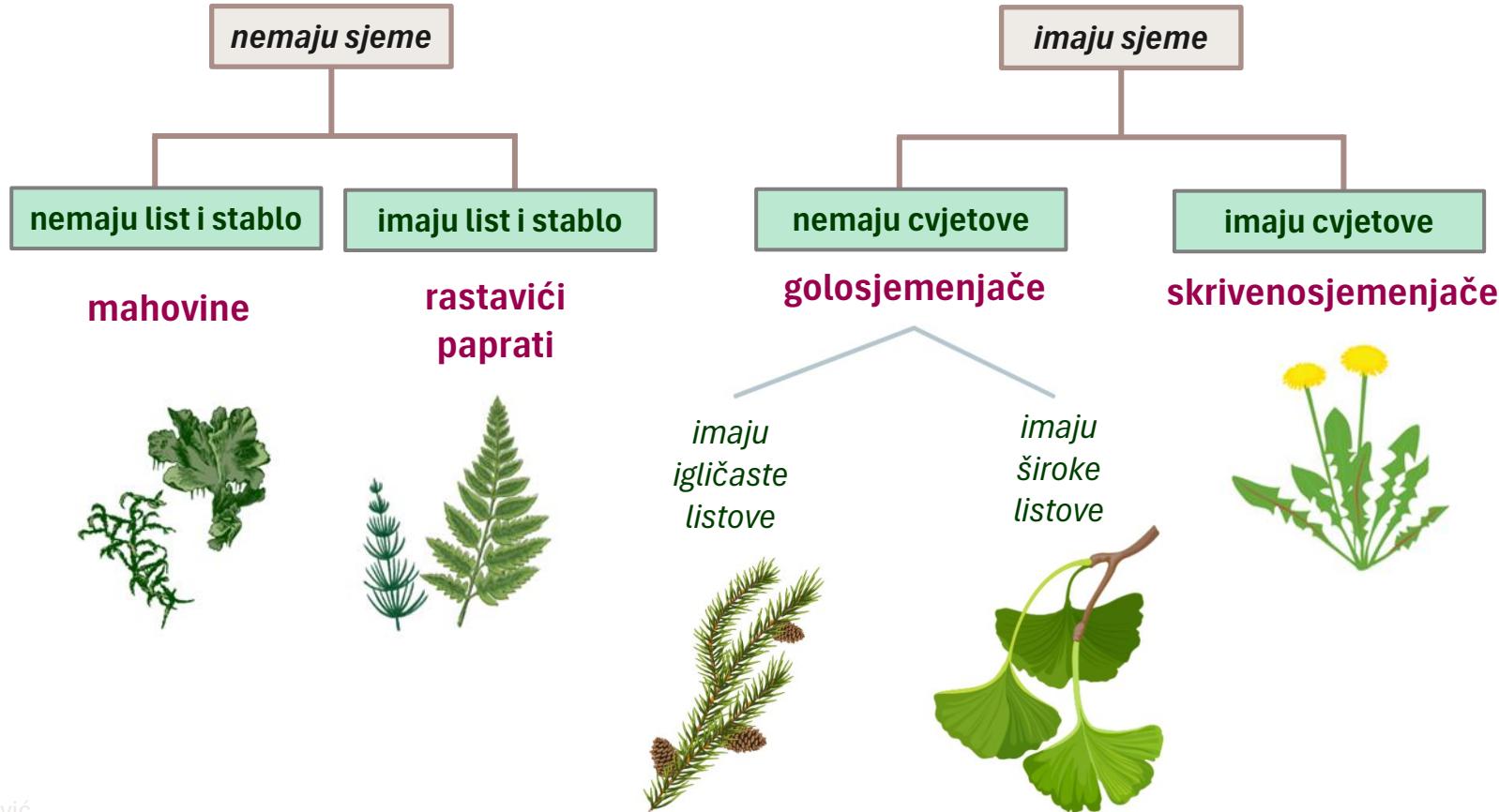
lišajske kiseline (antibiotik),
fenoli i polisaharidi

Ekološki značaj

pionirske vrste, bioindikatori

Kopnene biljke

Vaskularne biljke

Botanika

Mijat BOŽOVIĆ

Pitanja?

